

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝

Ա. Թորոսյան
Ներքին աուդիտի սպորտաբաժանման ղեկավար

ԱՈՒԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

«ՋՐԱՌ» ՓԲԸ-ի 2022 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՈՒԴԻՏԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
(ՎԵՐՍՏՈՒԳՈՂԻ ԵՋՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ)

ք. Երևան 02.06.2023թ.

Crowe & Asatryans LLC
Dom Moscow
7 Argishti street, 5th floor,
Yerevan 0010, Armenia
T. +(374) 60 53 23 23
+(374) 99 54 33 88
E-mail: general@crowe.am
general@asatryans.com
www.crowe.am
www.asatryans.com

Քրոու ընդ Ասատրյանս ՍՊԸ
Դոմ Մոսկվի
Արգիշտի փող. 7, 1-րդ հարկ,
ՀՀ, Երևան, 0010
Հ. +(374) 60 53 23 23
+(374) 99 54 33 88
E-mail: general@crowe.am
general@asatryans.com
www.crowe.am
www.asatryans.com

A Member of Crowe Global | A global network of independent accounting firms
Քրոու Գլոբալի անդամ | Անկախ հաշվապահական ընկերությունների գլոբալ անդամ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«ԶՐԱՌ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) 2022 թվականի գործունեության վերաբերյալ իրականացված աուդիտորական առաջադրանքի հիմնական նպատակն է «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 93-րդ հոդվածի 2 մասի և ՀՀ կառավարության 31.05.2012թ. 732-Ն որոշման պահանջների կատարման ապահովումը:

Օրենսդրությամբ նախանշված պահանջների կատարման նպատակով իրականացվեց Ընկերության 2022 թվականի տարեկան հաշվետվության, տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների ուսումնասիրություն, որոնց վերաբերյալ ներկայացված աուդիտորական դիտարկումները Ընկերության բաժնետերերին կտրամադրի հավաստում Ընկերության 2022 թվականի ֆինանսատնտեսական գործունեության պատշաճ կատարման վերաբերյալ:

Ընկերության 2022 թվականի գործունեության ներքին աուդիտի նպատակը Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարին (այսուհետ՝ Նախարար) և ներքին աուդիտի կոմիտեին անկախ ու օբյեկտիվ հավաստիացում տրամադրելն է, որն ուղղված կլինի Ընկերության գործունեության բարելավմանը և հավելյալ արժեքի ստեղծմանը:

Աուդիտի շրջանակներում իրականացվել է նաև ՀՀ օրենքներին, այլ իրավական ակտերին, ինչպես նաև Ընկերության գործունեությանն առնչվող այլ պայմաններին (պայմանագրերի, գերատեսչական նորմատիվ ակտերի և այլնի) վերաբերվող Ընկերության գործունեության համապատասխանության և գնումների գործընթացի ուսումնասիրում, ինչպես նաև գնահատվել է ֆինանսական հաշվետվությունների արժանահավատությունը՝ վերջիններիս համապատասխանությունը ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների կիրառելի հիմունքներին, հարկային և այլ օրենսդրության պահանջներին:

Ներքին աուդիտի ուսումնասիրության շրջանակներում գնահատվեց Ընկերության ներքին հսկողական տարբեր գործընթացների և ֆինանսական կառավարման արդյունավետությունը, որոնց վերաբերյալ աուդիտորական օբյեկտիվ դիտարկումները կտարամադրեն հավաստիացում Նախարարին և ներքին աուդիտի կոմիտեին Ընկերության գործադիր մարմնի ղեկավարի կողմից իր պարտականությունների պատշաճ կատարման մասին:

Ընկերությունը գրանցված է ՀՀ ձեռնարկությունների պետական ռեգիստրում 17.05.2006թ.:

- գրանցման համարը՝ 222.120.00617
- գրանցման վկայականի համարը՝ 03Ա 071489
- ՀՎՀՀ՝ 00093621
- Հասցե՝ ք Երևան, Վարդանանց փակուղի 8, 0010

Ընկերությունն առևտրային կազմակերպություն հանդիսացող իրավաբանական անձ է: Համաձայն Ընկերության հաստատված կանոնադրության, հիմնական նպատակները և խնդիրներն են՝

- իր տիրապետմանը և օգտագործմանը տրված ջրային համակարգերի պահպանումը և շահագործումն է, ինչպես նաև պայմանագրային հիմունքներով ջրօգտագործողներին ջրի մատակարարումը՝ պետական սեփականություն հանդիսացող ոչ մրցակցային ջրային համակարգերի կառավարման միջոցով, որպես ոչ մրցակցային ջրամատակարար, ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կարգով ու պայմանագրային հիմունքներով կարգավորող հանձնաժողովի սահմանված սակագներով, ոռոգման ծառայությունների ոլորտում իրականացնում է բնակչության ու տնտեսության կարիքների՝ ջրապահանջարկի ապահովման նորմավորված ջրամատակարարումը:

- ապահովել հիմնադրի կողմից Ընկերության տիրապետմանը և օգտագործմանը տրված ՀՀ տարածքում տեղաբաշխված հանրապետական-ռազմավարական նշանակություն ունեցող ջրային համակարգերի համալիր կազմի մեջ մտնող բնական ջրաղբյուրներից ջուր ամբարող (կուտակող) ջրամբարների, ջրառ իրականացնող ջուրն ընդունող ջրատնտեսական օբյեկտների և դրանց հետ կապված ջրատնտեսական սարքերի ու սարքավորումների շահագործումն ու պահպանումը՝ գործող տեխնիկական նորմերի պահանջներին համապատասխան.

- պայմանագրային հիմունքներով ջրօգտագործողներին, կողմերի սպասարկման ոլորտի սահմանազատման կետերում՝ ջրտուքի դիտակետերում ջրի մատակարարումը:

Ընկերությունը ՀՀ տարածքում տեղաբաշխված իր համապատասխան ստորաբաժանումների միջոցով կազմակերպում և իրականացնում է հետևյալ գործառույթները՝

- ջրային համակարգերի համալիր կազմի մեջ մտնող ջրատնտեսական օբյեկտների (ջրառի գլխամասային կառուցվածքներ, ջրամբարներ, մակերևույթային ջրաղբյուրներից ջրառ իրականացնող պոմպակայաններ, կապտաժային կառուցվածքներ, կոլեկտորներ ջրային ռեսուրսների օգտագործմանն առնչվող հիդրոտեխնիկական կառուցվածքներ (այսուհետ՝ՇՏԿ), թունելները, ջրհորները, ջրատար խողովակները, մաքրման կայանները, ջրընդունիչները, ջրհեռները, ջրատարները և այլն) պահպանումն շահագործումը.

- հանրապետության և սահմանակից երկրների կողմից միջազգային կոնվենցիաներով, միջպետական համաձայնագրերով և պայմանագրերով անդրսահմանային ջրային ռեսուրսների օգտագործման պայմանների պահպանումը՝ մշտական գործող միջպետական հանձնաժողովների կազմում՝ իր լիազորությունների սահմաններում

- կազմակերպում և իրականացնում է ջրի կուտակումը ջրամբարներում, կուտակված ջրերի բացթողումը և մակերևույթային ջրաղբյուրներից ջրառի իրականացումը, մղումն ու

տեղափոխումը մինչև սահմանազատման կետ (ջրտուքի դիտակետերում), մատակարարում այն ջրօգտագործողներին՝ սահմանված կարգի համաձայն.

- ջրառի, ջրտուքի կետերի և ջրաչափական կետերի կառուցումը, կահավորումը, անխափան աշխատանքը, ջրաչափական կետերի չափաբերման և ջրաչափության աշխատանքները.

- ջրօգտագործողների, ջուր սպառողների կողմից (լիազորված մարմնի հետ համաձայնեցված սահմանված կարգով հաստատված) ներկայացված ջրօգտագործման պլանների հիման վրա կազմում է ըստ ջրառման աղբյուրների ու ոռոգման համակարգերի օբյեկտների տվյալ ոռոգման շրջանի ջրառի և ջրի մատակարարման ամփոփ պլանները և ներկայացնում համապատասխան լիազորված կառավարման մարմնի հաստատմանը: Կազմակերպում և իրականացնում է հաստատված պլան – ժամանակացույցի ջրառի և ջրտուքի իրականացման գործընթացը.

- հաստատված ջրօգտագործման պլան - ժամանակացույցի համաձայն կնքում է պայմանագրեր ջրօգտագործողների, ջուր սպառողների հետ, ապահովում դրանց իրականացումը.

- սահմանված կարգի համաձայն վարում է ջրառի, մատակարարված ջրի ծավալի հաշվառում, կազմում հաշվետվություններ և ներկայացնում վերադասին՝ հիմնադիրին, համապատասխան պատկան մարմիններին (ՋՌԿԳ, և այլն).

- սահմանված կարգի համաձայն կազմակերպում է Ընկերության օգտագործմանը տրված ջրատնտեսական օբյեկտների սանիտարական բնապահպանական և անօտարելի գոտիների տնօրինումը, օգտագործումն ու պահպանումը.

- հաշվարկում է ոռոգման ջրի մղման համար պահանջվող էլեկտրաէներգիայի չափաքանակներն ու իրականացնում է հսկողություն դրա արդյունավետ օգտագործման նկատմամբ

- մշակում ու սահմանված կարգով հաստատման է ներկայացնում ջրային համակարգերի՝ տվյալ տարվա շահագործման ծախսերն ու ծախսաձածկումն ապահովող, մատակարարվող մեկ խ/մ ջրի արժեքը.

- սահմանված կարգով իրականացնում է ֆինանսական հոսքերի կարգավորումն Ընկերության համակարգում:

Ընկերության կանոնադրական կապիտալը կազմում է 36,998,322,168.3 ՀՀ դրամ, որը կազմում է 4,551,231 հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմս: Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը կազմում է 8,129.3 ՀՀ դրամ: Բոլոր բաժնետոմսերը տեղաբաշխված են և պատկանում են Հայաստանի Հանրապետությանը, վճարված են նրա կողմից և կառավարվում են Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի կողմից:

Ընկերության 2021 թվականի հաշվետու տարվա ներքին աուդիտի ուսումնասիրության շրջանակներում «Բի Դի Օ Արմենիա» ՓԲԸ կողմից իրականացվել է համապատասխանության և ֆինանսական աուդիտ:

2. ԱՈՒԴԻՏԻ ՄՈՏԵՑՈՒՄ

Աուդիտի ենթարկվող Ընկերությունում աուդիտորական աշխատանքներն իրականացրել է ներքին աուդիտի ծառայություն մատուցող հրավիրված կազմակերպության՝ «Քրոու ընդ Ասատրյանս» ՍՊԸ-ի ձևավորած աուդիտորական աշխատանքային խումբը:

Աուդիտորական աշխատանքներն իրականացվել են Նախարարի 07.03.2023թ. N 393-Ա հրամանին համապատասխան՝ ուսումնասիրության ենթարկելով Նախարարության ներքին աուդիտի 2023 թվականի տարեկան ծրագրով նախատեսված Ընկերության գործունեության 2022 թվականի ժամանակահատվածը:

Աուդիտի ընթացքում աուդիտորական թիմում ընդգրկված աուդիտորները ծանոթացել են Ընկերության կողմից իրականացվող գործառույթներին, Ընկերության գործունեությանը վերաբերող հիմնական փաստաթղթերին և Ընկերության գործառույթները կարգավորող օրենսդրական, ենթօրենսդրական իրավական ակտերին և ֆինանսական հաշվետվությունների ամբողջական փաթեթին:

Առաջադրանքի իրականացման մեկնարկում տեղի չի ունեցել հանդիպում աուդիտի ենթարկվող միավորի ղեկավարի հետ, որը պայմանավորված է եղել աուդիտի ենթարկվող միավորի ղեկավարի ցանկությամբ, ինչպես նաև անցկացվել են քննարկումներ Ընկերության կողմից իրականացվող գործառույթների կարգավորմանը վերաբերվող տարբեր հարցերի վերաբերյալ:

** Աուդիտի ավարտին հանդիպում տեղի չի ունեցել, քանի որ վերջինիս առաջարկվել է հանդիպումը կազմակերպել նախնական հաշվետվության վերաբերյալ գրավոր առարկություն տրամադրելուց հետո, ինչը մերժվել է: Ներքին աուդիտի արդյունավետության տեսանկյունից առավել նպատակահարմար է փաստարկված և հիմնավորված առարկայական քննարկումներ ունենալը, ինչը կարող էր իրականացվել գրավոր պատճառաբանված առարկություններ ներկայացնելուց հետո:*

Աուդիտի ենթարկվող մարմնի ղեկավարին է ներկայացվել նախնական հաշվետվություն, որի վերաբերյալ ստացված կարծիքը հնարավորություն է տվել աուդիտորական խմբին հետևություններ կատարելու և անհրաժեշտ համարելու դեպքում հաշվետվությունում խմբագրական աշխատանքներ իրականացնելու համար /կցվում է/: Առարկությունների վերաբերյալ աուդիտի դիրքորոշումը ներկայացվում է <<*>> նշանով:

Ընտրանքները կազմվել են հիմնականում կամայական ընտրության և շղթայական (ձյան փաթիլի) մեթոդաբանությամբ, (այսինքն՝ ընտրվել են կամայական գործընթացներ և ուսումնասիրվել վերջինների հետ փոխկապակցված այլ գործընթացներ և փաստաթղթեր):

Աուդիտորական ապացույցների հավաքագրումն իրականացվել է հարցումների, դիտարկումների, ստուգումների վերլուծական և մանրամասների ստուգման ընթացակարգերի կիրառմամբ:

Իրականացվել են հսկողական համակարգի և ըստ էության թեստեր, որոնց ընթացքում օգտագործվել են՝ տեղի ունենալու կամ առկայության, ամբողջականության, ճշգրտության, օրինականության, ճիշտ ժամանակաշրջանում արտացոլման, ներկայացման, գնահատման, իրավունքների և պարտականությունների կատարման հաստատումներ:

Ընկերության 2022թ. գործունեության ուսումնասիրությունն իրականացվել է մի քանի ուղղություններով, այդ թվում՝

- Ընկերության կանոնադրության, գույքային և այլ իրավունքների գրանցման գործընթացի ուսումնասիրում,
- Ընկերության կանոնադրությամբ և այլ իրավական ակտերով վերապահված իրավունքների և պարտականությունների ամբողջական կատարման ուսումնասիրում,
- Հաշվապահական հաշվառման, ֆինանսական հաշվետվությունների, ֆինանսատնտեսական գործունեության կազմակերպման գործընթացի ուսումնասիրում, մասնավորապես՝
 - Դեբիտորական և կրեդիտորական պարտավորությունների ուսումնասիրում,
 - Պահեստի շարժի ուսումնասիրում, այդ թվում՝ դրանց առկայության ստուգում և համադրում հաշվապահական հաշվառման տվյալների հետ,
 - Ընկերության և աշխատակիցների միջև կնքված պայմանագրերի և անձնական գործերի ուսումնասիրում,
 - Աշխատակիցներին աշխատավարձի և դրան հավասարեցված այլ վճարների վճարման գործընթացի ուսումնասիրում,
 - Ակտիվների իրական արժեքների հաշվառման գործընթացի ուսումնասիրում:

➤ Գնումների գործընթացի՝ այդ թվում պայմանագրի կատարման գործընթացի ուսումնասիրում,

3. ԲԱՅԱՀԱՅՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Ընկերության կանոնադրության, գույքային և այլ իրավունքների գրանցման գործընթացի ուսումնասիրում.

1.1 Ընկերության գույքային և այլ իրավունքների գրանցման գործընթացի ուսումնասիրության գործընթացում շեշտադրումներն են ուղղվել են հիմնադրի կողմից Ընկերության տիրապետմանը և օգտագործմանը տրված ՀՀ տարածքում տեղաբաշխված հանրապետական-ռազմավարական նշանակություն ունեցող ջրային համակարգերի համալիր կազմի մեջ մտնող բնական ջրաղբյուրներից ջուր ամբարոլ (կուտակող) ջրամբարների, ջրանցքների, ջրառ իրականացնող ջուրն ընդունող ջրատնտեսական օբյեկտների հետ կապված սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի առկայության կամ բացակայության կամ իրավունքի սահմանափակումների ուսումնասիրությունների հանգամանքներին: Ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ հանրապետական-ռազմավարական նշանակություն ունեցող ջրային համակարգերի համալիր կազմի մեջ մտնող անշարժ գույքի միավորներից ոչ բոլորն ունեն գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցում, որի պայմաններում չի պահպանվում քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը:

2. Ընկերության կանոնադրությամբ և այլ իրավական ակտերով վերապահված իրավունքների և պարտականությունների ամբողջական կարարման ուսումնասիրում.

2.1 2022թ հաշվետու ժամանահատվածում Ընկերությունը իրականացրել է կանոնադրությամբ սահմանված իր հիմնական գործառույթները, որի պայմաններում կատարման արդյունավետությունը աուդիտորական խմբի կողմից գնահատվում է բավարար:

* Դիրքորոշումը իրարամերժ չէ, քանի որ սույն դիտարկումը վերաբերվում է կատարման արդյունավետությանը՝ այսինքն կանոնադրությամբ սահմանված Ընկերության նպատակների և գործառույթների ամբողջական իրականացմանը, այլ ոչ՝ կատարման որակին:

3. Հաշվապահական հաշվառման վարման, ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքների, դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունների և դրանց կից ծանոթագրությունների ուսումնասիրություն.

3.1 Հաշվապահական հաշվառման, ֆինանսական հաշվետվությունների, ֆինանսատնտեսական գործունեության կազմակերպման գործընթացի ուսումնասիրում.

Ընկերության կողմից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթն ամբողջական չէ: Ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթից բացակայում են՝

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունը

Ծանոթագրություններ, որոնք բաղկացած են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ տեղեկատվությունից և այլ բացատրական տեղեկատվությունից:

* Ընկերության կողմից մատնանշված հարկային օրենսգրով սահմանված ապրիլի 20-ը ժամկետը վերաբերելի է շահութահարկի հաշվետվության ներկայացմանը: Հաշվետվությունները ներկայացվել են նախնական հաշվետվությունը ներկայացնելուց հետո:

Ստորև ներկայացնում ենք Ընկերության կողմից տրամադրված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝

Աղյուսակ 1

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

ԱԿՏԻՎ	2021	2022
ՈՉ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Հիմնական միջոցներ	56 616 239 .8	54 113 615.1
Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ	130 057. 2	130 057. 2
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	56 746 297. 0	54 243 672. 3
ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Նյութեր	27 067. 2	37 524. 5
Արագամաշ առարկաներ	4 977. 4	6 28. 0
Տրված ընթացիկ կանխավճարներ	2 163. 0	39 851. 4
Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	1 328 853. 2	1 047 767. 5
Այլ դեբիտորական պարտքեր	10 849. 1	31 712. 8
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	71 244. 0	76 821. 6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ	1 445 153. 9	1 239 705. 8

ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	58 191 450.9	55 483 378.1
------------------	---------------------	---------------------

ՊԱՍԻՎ	2021	2022
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		
Կանոնադրական (բաժնետիրական) կապիտալ	36 998 322.2	36 998 322.2
Կուտակված շահույթ (վնաս)	(35 290 177.3)	(37 985 647.4)
Սեփական կապիտալի այլ տարրեր	56 338 020.8	56 338 020.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ	58 046 165.7	55 350 695.6
ՈՉ ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	130 000.0	125 000.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՈՉ ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	130 000.0	125 000.0
ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	8 881.7	7 090.4
Ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	5 774.9	175.0
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	363.6	0
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	265.0	417.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	15 285.2	7 682.5
ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	58 191 450.9	55 483 378.1

Ընկերության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության կառուցվածքի ուսումնասիրությունից պարզվեց՝

- «Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների» հաշվեմնացորդի (130 057.2 հազ դրամ) ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ «Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների» վերաբերյալ անալիտիկ տեղեկատվությունը (անալիտիկ հաշվառումը) բացակայում է, այսինքն անալիտիկ հաշվառում չի իրականացվում: Հավելենք, որ այս հաշվեմնացորդը չի փոփոխվել առնվազն 2017 թվականից: Այս համատեքստից բխում է, որ Ընկերության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված «Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների» հաշվեմնացորդը (130 057.2 հազ դրամ) փաստարկված և հիմնավորված չէ դեռևս նախորդ 2017 թվականից, իբրև հետևանք առկա է հաշվեմնացորդների (տվյալ դեպքում «Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների») հավաստումների մակարդակով խեղաթյուրումների ռիսկ:

- «Սեփական կապիտալի այլ տարրեր» հոդվածում արտացոլված 56 338 020, 8 հազ. դրամ գումարը չի փոփոխվել առնվազն 2017 թվականից: «Սեփական կապիտալի այլ տարրեր» հոդվածի վերաբերյալ բացակայում է ինչպես փաստարկված հիմնավորումներ, այնպես և անալիտիկ վերլուծական հաշվառում: Այս հաշվեմնացորդը կազմում է Ընկերության սեփական կապիտալի (55 338 020, 8 հազ դրամ) շուրջ 101,8% (56338020,8/55338020,8) Այս հաշվեմնացորդը որպես էական հոդված ենթակա է պատշաճ փաստարկման և մեկնաբանության:

- Ընկերության կանոնադրության «Բաժնետոմսեր և այլ արժեթղթեր» բաժնի 6.8 կետը հավաստում է պահուստային հիմնադրամի առկայության պահանջի մասին: Սակայն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության «Սեփական կապիտալում» պահուստային հիմնադրամ ներկայացված չէ: Փաստորեն Ընկերությունը գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վնասները ծածկելու համար պահուստային հիմնադրամ չի ստեղծել:

▪ Ընկերության երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ հաշվեմնացորդը (125 000, Օհազ դրամ) ուսումնասիրելու և վերլուծելու առումով բավարար հիմնավորումներ չեն տրամադրվել (օրինակ՝ փոխառության պայմանագիր, մարման ժամանակացույցներ և այլն), ուստի դժվար է տարանջատել փոխառությունը ըստ ոչ ընթացիկ և ընթացիկ պարտավորության դասակարգելու հանգամանքը:

* Դիտարկման վերաբերյալ ներկայացված դիրքորոշումը ընդունվում է որպես բացատրություն:

❖ Ընկերության 2021 թվականի գործունեության տարեկան հաշվետվությունները և հաշվեկշիռը չի ենթարկվել ստուգման՝ վերստուգողի կողմից: Աուդիտորական խմբին որպես այդպիսի հավաստում ներկայացվեց «Բի Դի Օ Արմենիա» ՓԲԸ-ի կողմից իրականացված համապատասխանության և ֆինանսական աուդիտի հաշվետվություններ, որոնցով բացակայում էր «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 93-րդ հոդվածով սահմանված վերստուգողի եզրակացության բովանդակությանը ներկայացված պահանջները: Բացի այդ աուդիտ իրականացնող Ընկերությունը ֆինանսական աուդիտի շրջանակներում չի տրամադրել գնահատական Ընկերության 2021 թվականի տարեկան հաշվետվությունների և հաշվեկշռի վերաբերյալ, որի պայմաններում փաստացի 2022 թվականին չի իրականացվել ֆինանսական հաշվետվությունների վերստուգման գործընթաց՝ փաստացի չապահովելով «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 94-րդ հոդվածի 2-րդ մասի կատարումը:

Աղյուսակ 2

3.2 Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հոդվածի անվանում	2022թ	2021թ
Հասույթ	1 360 203,9	1 384 605,3

Վաճառքի ինքնարժեք	(4 700 265,7)	(2 926 487,9)
Համախառն շահույթ	(3 340 061,8)	(1 541 882,6)
Իրացման ծախսեր	0	0
Վարչական ծախսեր	(314 964,3)	(289 645,9)
Գործառնական այլ եկամուտեր	1 016 123,3	1 228 647,5
Գործառնական այլ ծախսեր	(58 140,8)	(12 351,4)
Գործառնական շույթ (վնաս)	(2 697 043,6)	(615 232,4)
Ֆինանսական ծախսեր	(287,2)	(287,2)
Այլ ոչ գործառնական շույթ (վնաս)	1 517,5	494,3
Արտասովոր դեպքերից շույթ (վնաս)	56,0	558,5
Զուտ շահույթ (վնաս) նախքան շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումը	(2 695 470,1)	(615 025,3)
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	0	0
Զուտ շահույթ (վնաս) շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	(2 695 470,1)	(615 025,3)

3.2.1 Ընկերության հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հաշիվների գումարների, գործառնությունների դասերի վերաբերյալ տեղեկատվությունների համապատասխանության հանգամանքի

ուսումնասիրության նպատակով համադրվել և համեմատվել են 2022 թվականի հաշվապահական հաշվառման հաշիվների շրջանառության տեղեկագրում ամփոփված, ընդհանրացված տվյալները «Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության» մեջ ներկայացված տեղեկատվության հետ: Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ հաշվապահական հաշվառման հաշիվների շրջանառության տեղեկագրում գեներացվել է 1 302 733 795 ՀՀ դրամ գումար իրացման ծախսեր: Մինչդեռ «Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության» մեջ իրացման ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվություն առկա չէ, որը հանգեցրել է ինքնարժեքի արհեստական բարձրացմանը:

Այսինքն միևնույն էական տեղեկատվությունը (տվյալ դեպքում «Իրացման ծախսեր»-) ներկայացված չէ «Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության» մեջ: Իրացման ծախսերը (1,303մլն դրամ) Ընկերության 2022 թվականի ընդհանուր ծախսերի (5,074մլնդրամ) մեջ կազմում է 25,7% (1,303/5,074):

Այս անհամապատասխանության հանգամանքի շեշտադրումն ունի այնպիսի կարևորություն, որը հիմնարար է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները հասկանալու համար: Անհամապատասխանության հանգամանքն ակնհայտորեն հանգեցնում է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների արժանահավատության խաթարման ռիսկի:

Ընկերությունը պետք է անհրաժեշտ քայլեր ձեռնարկի ինքնարժեքի մեջ ներառվող և չներառվող ծախսումները տարանջատելու և դրանք ճշգրիտ կերպով ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու համար: Ինքնարժեքի մեջ իրացման ծախսերը ներառվում են միայն այն դեպքում, եթե դրանք կատարվել են ապրանքի ներկա գտնվելու վայր և պատշաճ վիճակի բերելու համար /տես՝ ՀՀՄՍ Պաշարներ ստանդարտը և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 13.04.2001թ. թիվ 119 հրամանը/:

* Ըստ առարկության պարզվում է, որ շրջանառության տեղեկագրում ներառված իրացման ծախսերը ամբողջությամբ ներառվել են ինքնարժեքում, որը հանգեցրել է վաճառքի ինքնարժեքի բարձրացման ռիսկի:

3.2.2 Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության մեջ ներկայացված իրացված արտադրանքի ինքնարժեքի կազմի և կառուցվածքի ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ Ընկերության 2022 թվականի իրացված արտադրանքի ինքնարժեքի կառուցվածքում (4,700մլն դրամ) հիմնական միջոցների մաշվածության ծախսումները (2,586մլն դրամ) կազմում են 55,0% (2,586/4,700): Ընկերության հիմնական միջոցները, որոնք իրենցից ներկայացնում են հիմնականում ջրամբարներ, ջրանցքներ, պոմպակայաններ և ռազմավարական նշանակություն ունեցող այլ ակտիվներ, հաշվառվել են որպես շենքեր, շինություններ և սահմանվել են օգտակար ծառայության 20 տարի ժամկետ (Հիմք՝ Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը): Չնայած այն հանգամանքին, որ հարկային օրենսգրքով ջրամբարների ամորտիզացման նվազագույն ժամկտը սահմանված է 20 տարի, սակայն հաշվի առնելով ջրամբարի օգտակար ծառայության երկարաժամկետ լինելը, այն կարելի է նախատեսել առավել երկար, ինչը կնպաստի Ընկերության ֆինանսական վիճակին: Օրինակի համար պետք է նշել, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարի 2016 թվականի N 3-Ն հրաման) ռազմավարական նշանակության այդ օբյեկտների համար նախատեսել է օգտակար ծառայության այլ ժամկտներ: Այսպես օրինակ՝ ամբարտակներ, թունելներ, պաշտպանիչ կառույցներ, դրենաժներ, ջրթողներ և ջրընդունիչներ, պարզարաններ, ձկնաթող և ձկնապաշտպան կառույցներ, ճնշումային խողովակաշարեր, ջրամբարներ, ջրանցքներ և համանման այլ հիդրոտեխնիկական կառույցներ – 100 տարի:

Ակտիվների օգտակար ծառայության նվազագույն և կարճ ժամկետի սահմանման և հաշվառման հետևանքով Ընկերությունը կրել է փաստացիորեն վնասներ, որը կարելի էր համամասնորեն բաժանել 100 տարվա մեջ:

Ստորև աղյուսակի տեսքով ներկայացնում ենք ջրամբարների համար օգտակար ծառայության սխալ ժամկետների սահմանման հետևանքով առաջացած մաշվածության ծախսերի շեղումների գումարները:

Ակտիվի անվանումը	Մաշվածության գումար (դրամ) ըստ Ընկերության կողմից սահմանված ժամկետի 20տ (5%)	Մաշվածության գումար(դրամ) ըստ Օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետի 100տ (1%)	Շեղումներ (դրամ)
Հեր-Հերի ջրամբար	652 178 423	130 435 685	521 742 738
Արզնի-Շամիրամ ջր. ՊԿ 0+00-350+00	273 132 617	54 626 523	218 506 094
Ջրամբար Ապարանի	82 143 929	16 428 786	65 715 143
ՋրամբարՍևաբերդի	38 118 446	7 623 659	30 494 787
ՋրամբարՀալավարի	33 046 317	6 609 263	26 437 054
Ջրանցք	30 884 199	6 176 840	24 707 359
ՋրամբարԳեղարդալճի	5 241 580	1 048 316	4 193 264
Ընդամենը	1 114 745 511	222 949 072	891 796 439

Այսպիսով կարելի է պնդել, որ իրականացված վերլուծական ընթացակարգերի և մոտավոր հաշվարկների միջոցով բացահայտվել է, որ Ընկերության 2022 թվականի

գործունեության արդյունքում առաջացած համախառն վնասի հանրագումարը (3,3 մլրդ ՀՀ դրամ) 0,9 մլրդ ՀՀ դրամ գումարի չափով ուռճացված է և չհիմնավորված:

Փաստորեն կարելի է եզրակացնել, որ Ընկերության նախորդ տարիներին կուտակված վնասները նույնպես խնդրահարույց են և ենթակա են վերանայման:

4. Դեբիտորական և կրեդիտորական պարտավորությունների ուսումնասիրում,

4.1 Ընկերության կանոնադրության հիմնական նպատակը՝ ջրի մատակարարումը ջրօգտողներին, (այսուհետ՝ ԶՕԸ) կատարվում է ՀՀ կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի «Ոռոգման ջրի մատակարարման և օգտագործման կանոնները հաստատելու, ոռոգման ջրի մատակարարման պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2000 թվականի հուլիսի 27-ի N 418 որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 2121-Ն որոշման դրույթներով սահմանված կարգով:

Ընկերության գործունեության փաստացի արդյունքները մեծապես պայմանավորված են ոռոգման ջրի մատակարարման և օգտագործման կանոնների խստիվ պահպանելու հանգամանքով:

Ոռոգման ջրի մատակարարման և օգտագործման գործառույթի բոլոր սեգմենտների պատշաճ ուսումնասիրության արդյունքում որպես առանցքային հարց առանձնացրել ենք այն հանգամանքը, որ ԶՕԸ-երի հետ պայմանագրեր կնքելիս Ընկերության կողմից ոչ միշտ են պահպանվել ՀՀ կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 2121-Ն որոշման 4-րդ կետով նախատեսված բոլոր անհրաժեշտ ընթացակարգերը՝

«4. Զրօգտագործողի (բաժանորդի) հետ նոր ոռոգման շրջանի համար ջրօգտագործման պայմանագիր է կնքվում ջրօգտագործման պլան-ժամանակացույցի և ջուր սպառողների հետ կնքված անհատական պայմանագրերի առկայության, պայմանագրի կնքմանը նախորդող փարվա ընթացքում մատակարարված ջրի դիմաց ջրօգտագործողի

(բաժանորդի) կողմից ջրի վարձի առնվազն 75 տոկոսի վճարման, ինչպես նաև պայմանագրի կնքման պահի դրությամբ նախորդ տարիներից գոյացած պարտքերի մարման ժամանակացույցի կնքման և ջրամատակարարի կողմից ընդունելի երաշխիքի առկայության դեպքերում»:

✓ Մասնավորապես՝ Ընկերության և ԶՕԸ-երի միջև կնքված պայմանագրերում ոչ միշտ է հաշվի առնվել ԶՕԸ-երի կողմից նախորդ տարվա ընթացքում մատակարարված ջրի դիմաց ջրի վարձի առնվազն 75 տոկոսը պարտադիր վճարված լինելու հանգամանքը: Զրոգտագործման պայմանագրեր կնքելու նպատակով սահմանված ընթացակարգերի ոչ պատշաճ պահպանման արդյունքում Ընկերությունը հայտնվել է դեբիտորական պարտքերի հավաքագրման դժվարությունների մեջ:

✓ Միաժամանակ չեն կազմվել ԶՕԸ-ի նախորդ տարիներից գոյացած պարտքերի մարման ժամանակացույց՝ ջրամատակարարի («Զրառ» ՓԲԸ) կողմից ընդունելի երաշխիքի առկայության հանգամանքով պայմանավորված:

* *Նախնական հաշվետվությունից հետո ներկայացվել է որոշ ԶՕԸ-ի հետ կազմված պարտքերի ժամանակացույցեր:*

✓ Հավելենք նաև, որ չեն պահպանվել ՀՀ կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 2121-Ն որոշման 18-րդ կետի պահանջները՝

«18. 100 տոկոսից պակաս վճարում կատարած ջրագործողը (բաժանորդը) պարտավոր է ջրամատակարարին ներկայացնել իր ջրագործողների (բաժանորդների) կամ ջուր սպառողների պարտքացուցակը»: Այսինքն 100 տոկոսից պակաս վճարում կատարած ԶՕԸ-ն իրենց բաժանորդների կամ ջուր սպառողների պարտքացուցակներն Ընկերությանը («Զրառ» ՓԲԸ-ին) չեն ներկայացրել: Պարտքացուցակների բացակայությունը ԶՕԸ-երի իրական պարտքի գումարը (դեբիտորական պարտքը) դարձնում է ինչպես ոչ փաստարկված, այնպես էլ ոչ հավաստի և ոչ թափանցիկ:

Ամփոփելով դեբիտորական պարտքերի ուսումնասիրության գործընթացը կարող ենք եզրակացնել, որ Ընկերությունը պատշաճ ձևով չի իրականացրել դեբիտորական պարտքերի հաշվառումը, չի ձևավորել յուրաքանչյուր դեբիտորական պարտքի համար դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ՝ հիմք ընդունելով դեբիտորական պարտքերի կետանցի կոնկրետ օրը:

Այսպիսով օրենսդրության պահանջների շրջանցումն Ընկերության ֆինանսական վիճակը դարձնում է անկայուն և խոցելի, իսկ դրանից բխող բազմաթիվ ռիսկեր՝ անկառավարելի և անվերահսկելի:

Ուսումնասիրվեց ՀՀ ՏԿԵՆ « Ջրառ» ՓԲ Ընկերությանը տրամադրված ՀՀ քննչական կոմիտեի Երևան քաղաքի քննչական վարչության Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների քննչական երրորդ բաժնի 2023 թվականի փետրվարի 20-ի ուղեկցող գրությունը և թիվ 08838522 հանրային քրեական հետապնդում հարուցելու մասին որոշման պատճենը:

Համաձայն թիվ 08838522 քրեական գործի Ընկերության գլխավոր հաշվապահ Ա. Սողոյանը Ընկերությանը պատկանող հաշվեհամարներից 2017-2022թթ. ընթացքում, օգտվելով այն հանգամանքից, որ հնարավորություն ունի միանձնյա տնօրինելու Ընկերության բանկային հաշվեհամարները, իր անձնական բանկային հաշվեհամարներին, որպես Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի նկատմամբ հարկային պարտավորությունների մարում, փոխանցել է ընդհանուր 254 մլն ՀՀ դրամ գումար: Ընկերության 2022 թվականի անալիտիկ հաշվառման տվյալները հավաստում են, որ մոտավորապես 38 մլն ՀՀ դրամ գումարը հետ է վերադարձրել:

** Առաջկության արդյունքում կատարվել են ճշգրտումներ:*

4.2 Կրեդիտորական պարտքերի հաշվառման գործընթացի հանգամանակից ուսումնասիրության շրջանակում արձանագրել ենք, որ պատշաճ չի իրականացվում աշխատակիցների չօգտագործված արձակուրդների (օրերի) հաշվառում և չի ճանաչվում և չի ձևավորվում պահուստ աշխատակիցների հատուցումների գծով («Ընթացիկ պարտավորություններ»): Չի կատարվում «Ընթացիկ պարտավորություններ»

հաշվեմնացորդի ճշգրտումներ, հիմք ընդունելով Ընկերության աշխատակիցներին տրամադրվող չվճարվող արձակուրդների օրերի քանակը: Այսինքն նշված հաշվեմնացորդն ամբողջական չի հաշվառվում և ներկայացվում ֆինանսական հաշվետվությունում, որը հանգեցնում է պարտավորությունների թերագնահատման ռիսկի և այս հաշվեմնացորդի դեպքում գեներացվում են անորոշություններ:

5. Պահեստի շարժի ուսումնասիրում, այդ թվում՝ դրանց առկայության ստուգում և համադրում հաշվապահական հաշվառման տվյալների հետ.

Ընկերությունը 2022 թվականին ապրանքների և արագամաշ առարկաների էական ձեռքբերումներ չի ունեցել, իսկ ձեռքբերված ապրանքանյութական արժեքները պահեստ մուտքագրելուց հետո կատարել է ելքագրում և ճանաչել ծախս: Հաշվապահական տվյալների հետ համադրության արդյունքում էական անհամապատասխանություններ առկա չէին:

6. Աշխատակիցներին աշխատավարձի և դրան հավասարեցված այլ վճարների վճարման գործընթացի ուսումնասիրում.

6.1 Ուսումնասիրվեց Ընկերության աշխատակիցների հետ կնքված աշխատանքային պայմանագրերի բովանդակության, էական պայմանների (աշխատանքի վայրը, աշխատանքի վարձատրությունը, աշխատաժամանակի ռեժիմը և այլն) համապատասխանությունը

Ընկերության աշխատակիցներին հաշվարկված և վճարված աշխատավարձի կառուցվածքից (հիմնական և լրացուցիչ՝ հավելումներ, հավելավճարներ, լրավճարներ և պարգևատրումներ) առանձնացրել ենք լրավճարների բաղադրիչը: Ընկերության շուրջ 11 աշխատակցի (աղյուսակ 3) վճարվել է բարձրլեռնային բնակավայրերում աշխատանքներ

կատարելու համար շուրջ 3,9 մլն ՀՀ դրամ լրավճար 2022 թվականի ընթացքում: Սակայն պետք է նշել, որ բարձրլեռնային բնակավայրերում աշխատանքներ կատարելու համար ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 22-ի N 1222-Ն որոշումը լրավճար նախատեսել է բյուջետային հիմնարկների աշխատողների համար և հետևաբար վճարված գումարները օրենսդրորեն հիմնավորված չեն:

Աղյուսակ 3

<i>Անուն/Ազգանուն</i>	<i>Բարձր լեռնային վճար Տարեկան վճարված/դրամ/</i>
Հովսեփյան Բաբիկ Վրեժի	396000
Մովսիսյան Արթուր Ռազմիկի	600000
Սայադյան Սևակ Սուրիկի	358500
Ասլանյան Իսկոս Իսկոսի	590491
Խաչատրյան Հովհաննես Ռուբիկի	422611
Չապանյան Սլավիկ Ավետիքի	468000
Նազարեթյան Աղասի Բաբկենի	171000
Խաչատրյան Ռուբիկ Հովհաննեսի	189136
Ասլանյան Արմեն Հովհաննեսի	171000
Գաբրիելյան Հովհաննես Աղաբեկի	171000
Մարտիրոսյան Դերենիկ Սարգսի	401955
Ընդամենը	3939693

6.1.2 Ընկերությունը հաշվարկել և վճարել է աշխատակիցներին լրացուցիչ վարձատրություն (հավելում) ծանր, վնասակար կամ առանձնապես ծանր, առանձնապես վնասակար աշխատանքներ կատարելու համար: ՀՀ կառավարության 2010 թվականի N

1698-Ն որոշմամբ սահմանված են ծանր, վնասակար արտադրությունների, աշխատանքների, մասնագիտությունների և պաշտոնների ցանկը: Աուդիտորական խմբին տվյալ աշխատակիցներին ծանր, վնասակար կամ առանձնապես ծանր, առանձնապես վնասակար աշխատանքներ կատարելու համար բավարար հիմքեր չներկայացվեցին: Ծանր, վնասակար կամ առանձնապես ծանր, առանձնապես վնասակար աշխատանքներ կատարելու իրավունք ունեցող աշխատողների ցանկը սահմանված է հավելվածի 15-րդ բաժնով:

Հետևաբար աշխատակիցներին հավելումի վճարումն օրենսդրորեն հիմնավորված չէ:

Ընկերությունը 2022 թվականի ընթացքում քաղաքացիաիրավական պայմանագրեր կնքելու միջոցով պայմանագրային եկամուտ է վճարել շուրջ 46 քաղաքացիների: Քաղաքացիաիրավական պայմանագրերը հիմնականում կնքվել են ջրանցքների մաքրման աշխատանքներ կատարելու նպատակով:

Սակայն պետք է նշել, որ կնքված քաղաքացիաիրավական պայմանագրերի հետ կապված օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չեն ձևավորվել գրանցման հայտ (գրանցման հայտ ներառված համապատասխան պահանջվող տեղեկատվությամբ) և չեն ներկայացվել հարկային մարմին: Այսպիսով խախտելով ՀՀ կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 20-ի N 1676-Ն որոշման 5-րդ կետի 2) ենթակետի պահանջը՝

«5. Գործարուն գրանցման հայտը ներկայացնում է՝

2) քաղաքացու հետ քաղաքացիաիրավական պայմանագիր կնքելու դեպքում:»

Հավելենք նաև, որ ՀՀ հարկային օրենսգրքի 412-րդ հոդվածով (*Հոդված 412. Աշխատողի աշխատանքի ընդունումը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չձևակերպելը (կամ) և սահմանված ժամկետում աշխատողի համար գրանցման հայտ չներկայացնելը*) նախատեսված է տուգանք՝

«1. Աշխատողի աշխատանքի ընդունումը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրավոր չձևակերպելու (այսինքն՝ աշխատանքի ընդունման մասին անհատական իրավական ակտի և գրավոր պայմանագրի

բացակայության) և (կամ) նոր աշխատողի համար Օրենսգրքի 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված դեպքերում և ժամկետում գրանցման հայտ չներկայացնելու փաստը հարկային մարմնի կողմից իրականացվող համալիր կամ թեմատիկ հարկային ստուգումների ընթացքում՝ Կառավարության սահմանած կարգով, իսկ ապօրինի գործունեություն իրականացնողների մոտ՝ օպերատիվ-հեղափոխական միջոցառումների ընթացքում Կառավարության սահմանած կարգով արձանագրվելու դեպքում գործադրուից (այդ թվում՝ ապօրինի գործունեություն իրականացնողներից կամ սահմանված կարգով հաշվառված և արտոնագիր ստացած՝ անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձանցից) գանձվում է տուգանք՝ յուրաքանչյուր չձևակերպված վարձու աշխատողի համար 250.000 դրամի չափով:»

7. Ակտիվների իրական արժեքների հաշվառման գործընթացի ուսումնասիրում.

7.1 Ստուգման ընթացակարգերի կիրառման արդյունքում ուսումնասիրվեց 2018 թվականի հուլիսի 4-ին անշարժ գույքերի փոխանակության նախնական պայմանագրում (Անշարժ գույքի փոխանակության նախնական պայմանագիր), ինչպես նաև 2020 թվականի հունիսի 23-ի անշարժ գույքերի փոխանակության պայմանագրում (Անշարժ գույքի փոխանակության պայմանագիր) իրավական հիմքերի առկայությունը և համապատասխանությունը օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներին: Տվյալ պայմանագրերի շրջանակներում իրավական հիմքերի առկայությունը գնահատվել է «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք), ինչպես նաև ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի նորմերին համապատասխան լինելու հանգամանքը: Մասնավորապես նշենք, որ Օրենքի 59-րդ (Հոդված 59. Ընկերության գույքի շուկայական արժեքի որոշման կարգը) և 84-րդ (Հոդված 84. Խորհրդի իրավասություններ) հոդվածներով հստակ ամրագրված են թե՛ գույքի շուկայական արժեքի որոշման կարգի և թե՛ խորհրդի

իրավասությունների մասին դրույթները: Պայմանագրերը Օրենքի վերոնշված հոդվածների տեսանկյունից խնդրահարույց են հետևյալ պատճառաբանությամբ՝

- չի որոշվել փոխանակվող անշարժ գույքի շուկայական արժեքը (Օրենքի 59-րդ հոդվածի խախտում)

- չի իրացվել խորհրդի բացառիկ իրավասություններից՝ գույքի շուկայական արժեքի որոշում կայացնելու մասին նորմը (Օրենքի 84-րդ հոդվածի խախտում):

Հավելենք, որ 2020 թվականի հունիսի 23-ի անշարժ գույքերի փոխանակության պայմանագրում նախատեսված չէ պայմանագրի գինը, որով խախտվել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 567-րդ հոդվածով սահմանված նորմը (Հոդված 567. Անշարժ գույքի գինը դրա վաճառքի պայմանագրում)՝

«Հոդված 567 Անշարժ գույքի գինը դրա վաճառքի պայմանագրում

1. Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիրը պետք է նախատեսի դրա գինը:

2. Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագրում, կողմերի գրավոր համաձայնեցված գնի մասին պայմանի բացակայության դեպքում, դրա վաճառքի պայմանագիրը համարվում է չկնքված»:

Միաժամանակ փաստենք, որ պայմանագրի (Անշարժ գույքերի փոխանակության պայմանագիր, 23 հունիսի 2020 թվական) կողմերի միջև կնքվել է գույքի փոխանակման գործարք ոչ համարժեք գնով:

Այսպես՝ համաձայն նշված պայմանագրի «Կողմ-1ը» «Ջրառ» ՓԲԸ-ն, (1.Պայմանագրի առարկա, կետ 1.2) որպես սեփականություն պարտավորվել է հանձնել Տիգրան Մեծի պողոտա 55/2 հասցեում գտնվող *անշարժ գույք՝ գնահատված 173,280,000 ՀՀ դրամ արժեքով ջրանցքը* և *164,760,000 ՀՀ դրամ արժեքով հողատարածքը, (338,040,000 ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով)*, իսկ «Կողմ-2ը»՝ «ՊԱՐ ՍԱՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ» ՍՊԸ (1.Պայմանագրի առարկա, կետ 1.4) հանձնում է սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող Տիգրան Մեծի պողոտա 55/3 հասցեում և Տիգրան Մեծի պողոտա 55/4 հասցեում գտնվող *անշարժ գույք ընդհանուր գնահատված 155,720,000 ՀՀ դրամ արժեքով*: Այս գործարքի համար

Ընկերության կողմից դուրս է գրվել հարկային հաշիվ (Ա 7763119623, 17.12.2021թ 381,577,037 ՀՀ դրամ գումարով): Այս գործարքի ակնհայտ անհամարժեքությունը ռիսկեր է պարունակում իր մեջ:

7.2 Հանվել է հաշվետվությունից:

7.3 Հաջորդիվ փաստենք, որ Ընկերության մի շարք պայմանագրերը բովանդակային և իրավական առումներով կազմված են ակնհայտ խախտումներով՝

- Այսպես օրինակ, տրանսպորտային միջոցի շահագործման պայմանագիր կնքված 2022 թվականի հուլիսի 19-ին (Տեխնիկական շագործման ծառայությունների մատուցման) իր մեջ պարունակում է աշխատանքի վարձատրության՝ 125,000 ՀՀ դրամ գումար և մեքենայի վարձավճար 450,000 ՀՀ դրամ գումար,

- Տրանսպորտային միջոցի շահագործման պայմանագիր կնքված 2022 թվականի հուլիսի 19-ին (Տեխնիկական շագործման ծառայությունների մատուցման) իր մեջ պարունակում է աշխատանքի վարձատրության՝ 100,000 ՀՀ դրամ գումար և մեքենայի համար վարձավճար 200,000 ՀՀ դրամ գումար,

Ակնհայտ է, որ պայմանագրերը ոչ միայն պատշաճ իրավական ձևակերպում չեն ստացել, այլև աշխատանքի վարձատրության վերաբերյալ բաղադրիչի ամրագրումով հանգեցվել է Ընկերության կողմից հարկային պարտավորությունների ոչ ամբողջական կատարման ռիսկերի (աշխատանքի վարձատրության համար գրանցման հայտի հարկային մարմին ներկայացման պահանջ և համապատասխան հարկային պարտավորությունների հաշվարկներ):

7.4 Ուսումնասիրվեց Ընկերությանը 2022 թվականի փետրվարի 1-ի սուբսիդիայի պայմանագրով (ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ N1-Ս ՀՀ 2022թ. ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՌՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՍՈՒԲՍԻԴԻԱՅԻ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ, 01.02.2022թ.) տրամադրված գումարի ծախսման ուղղությունները: Սույն սուբսիդիայի պայմանագիրն Ընկերությանը 2021 թվականի դեկտեմբերի 23-ի N 2121-Ն որոշման համաձայն 2022 թվականի ՀՀ պետական բյուջեի շրջանակներում 1004 ծրագրի 11001 միջոցառմամբ «Ոռոգում-ջրառ իրականացնող

կազմակերպություններին ֆինանսական աջակցության տրամադրում» 04.02.04.04 ծրագրով բյուջետային ծախսերի դասակարգման «Սուբսիդիաներ ոչ ֆինանսական պետական կազմակերպություններին» 4511 հոդվածով 1,089,329,500 ՀՀ դրամ գումարի հատկացման վերաբերյալ է: Սուբսիդիայի գումարների շրջանակում Ընկերության կատարված ծախսերը և դրանց ուղղությունները համեմատվել են ՀՀ կառավարության 2021 թվականի դեկտեմբերի 23-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2022 թվականի պետական բյուջեի կատարումն ապահովող միջոցառումների մասին» N 2121-Ն և ՀՀ կառավարության 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի N 1937-Ն որոշումներով սահմանված դրույթները կիրառելու և ապահովելու հանգամանքը պարզաբանելու նկատառումներով:

ՀՀ կառավարության 2021 թվականի դեկտեմբերի 23-ի N 2121-Ն որոշման՝ միջոցառման նկարագրությունն է՝ ***ռոռզման ոլորտի սուբսիդավորում ռոռզում-ջրառ իրականացնող ՓԲԸ-ի համար հաստատված ռոռզման ջրի սակագնի և նվազագույն շահավեպ գնի քարբերության չափով:***

ՀՀ կառավարության 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի N 1937-Ն որոշման 3-րդ կետով սահմանվել է՝

«3. Սույն կարգի իմաստով սուբսիդիան՝ պեքության հանձնարարությամք և որոշած գնով կազմակերպության կողմից որպես նվազագույն շահավեպ գնից ցածր գնով ապրանքների արքադրության, արքահանման, ներմուծման, աշխարանքների կարարման և ծառայությունների մարուցման արդյունքում այդ կազմակերպության կքած վնասի կամ դրա մի մասի քոխհարուցումն է: Սուբսիդիան ուղղված չէ կազմակերպության համար կապիքալ սկիքիվների ձեքքերմանն ու հիմնական քոնդերի կամ դրամաքլիսի ավելացմանը և կազմակերպության ընթացիկ գործունեության արդյունքում գոյացող եկամուքների հավելում է»:

Ըստ կնքված պայմանագրի 1.2-րդ կետի՝ Ընկերության «Ոռոզում ջրառ իրականացնող կազմակերպություններին ֆինանսական աջակցության քրամադրում» ծրագիրը

նախատեսված է և ուղղվելու է Ընկերության 2022 թվականի գործունեության ֆինանսական ճեղքվածքի մարմանը:

Տվյալ դեպքում գալիս ենք այն եզրահանգման, որ սուբսիդավորումը Ընկերությանը չի տրամադրվել ըստ բյուջեով սահմանված նպատակի, իսկ պայմանագրի 1.2-րդ կետը չի համապատասխանում սուբսիդիայի նկարագրությանը և նպատակին: Սուբսիդիան պետք է տրամադրվեր Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի սահմանված սակագնի և որոշված նվազագույն շահավետ գնի տարբերության չափով, այլ ոչ՝ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի որոշված սակագնի չափով՝ Ընկերության ֆինանսական ճեղքվածքի մարման համար:

8. Գնումների գործընթացի ուսումնասիրություն.

Աշխատանքային խմբի կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվեցին Ընկերության 2022 թվականի կարիքների համար անհրաժեշտ ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների (այսուհետ նաև՝ Գնման առարկաներ) գնման գործընթացներն՝ ըստ գնումների պլանավորում, գնման գործընթացի կազմակերպման ու իրականացման և պայմանագրի կնքման, կատարման և կառավարման փուլերի:

Աուդիտի ընթացքում ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվեցին Ընկերության 2022 թվականի գնումների պլանները, մասնավորապես՝ գնումների պլաններում ներառված գնման առարկաների միջանցիկ ծածկագրերի, գնման մրցակցային և ոչ մրցակցային ընթացակարգերի ընտրության հիմքերի, ինչպես նաև տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների պլանավորման համապատասխանությունը Գնումների օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով սահմանված պահանջներին:

8.1 Աշխատանքային խումբը ուսումնասիրեց 2022 թվականի գնումների պլանում առկա թվով 531 գնման առարկաների տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների պլանավորման համապատասխանությունը «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 8-

որ կետով և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2007 թվականի հունվարի 9-ի թիվ 5 հրամանով սահմանված պահանջներին (դիտարկված գնման առարկաների մի քանի օրինակ ներկայացված են աղյուսակ 4-ում):

աղյուսակ 4

Հ/հ	Գնման առարկա	Տնտեսագիտական դասակարգման հոդված
1	տնտեսող լամպեր	- Այլ ծախսեր
2	մանեկ	- Այլ ծախսեր
3	էլեկտրական լար՝ պղնձյա, բազմաջիղ, կրկնակի մեկուսիչով, ԿԳ 1x25 մմ2	- Այլ ծախսեր
4	լուսամփոփներ	- Այլ ծախսեր
5	լուսարձակներ	- Այլ ծախսեր
6	մեկուսիչ ժապավեններ	- Այլ ծախսեր
7	լուսարձակներ	- Այլ ծախսեր
8	մանեկ	- Այլ ծախսեր
9	տնտեսող լամպեր	- Այլ ծախսեր
10	պարոնիտ	- Այլ ծախսեր
11	հիդրոտեխնիկական կառույցների մաքրման և նորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
12	ոետինե միջադիրներ	- Այլ ծախսեր
13	բենզին, պրեմիում	- Այլ ծախսեր
14	չափիչ քանոն, շինարարական	- Այլ ծախսեր
15	նախագծերի պատրաստում, ծախսերի գնահատում	- Այլ ծախսեր
16	դիզելային վառելիք, ամառային	- Այլ ծախսեր
17	չափիչ քանոն, շինարարական	- Այլ ծախսեր
18	հիդրոտեխնիկական կառույցների մաքրման և նորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
19	հաշվառման գրքեր	- Այլ ծախսեր
20	հաշվառման գրքեր	- Այլ ծախսեր
21	նախագծերի պատրաստում, ծախսերի գնահատում	- Այլ ծախսեր
22	շենքերի, շինությունների ընթացիկ նորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
23	աթոռ՝ գրասենյակային	- Այլ ծախսեր
24	տանիքների վերանորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
25	դիզելային վառելիք, ամառային	- Այլ ծախսեր
26	փաստաթղթերի պահման պահարաններ	- Այլ ծախսեր

27	բազկաթոռ՝ դեկավարի	- Այլ ծախսեր
28	հեղինակային հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
29	դարակներով պահարաններ	- Այլ ծախսեր
30	զգեստապահարաններ	- Այլ ծախսեր
31	դարձիչ շարժիչի, տիրիստորային ընդարձակիչների, ռելեային պաշտպանության – ավտոմատիկայի վերանորոգման, կարգաբերման – ստուգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
32	հիդրոտեխնիկական կառույցների մաքրման և նորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
33	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
34	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
35	դարձիչ շարժիչի, տիրիստորային ընդարձակիչների, ռելեային պաշտպանության – ավտոմատիկայի վերանորոգման, կարգաբերման – ստուգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
36	նախագծերի պատրաստում, ծախսերի գնահատում	- Այլ ծախսեր
37	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
38	մկնիկ, համակարգչային, լարով	- Այլ ծախսեր
39	տիղմի մաքրման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
40	անխափան սնուցման աղբյուրներ	- Այլ ծախսեր
41	լազերային տպիչներ	- Այլ ծախսեր
42	սեղանի համակարգիչներ	- Այլ ծախսեր
43	տառատեսակներով քարթրիջներ տպիչների համար	- Այլ ծախսեր
44	սեղանի համակարգիչներ	- Այլ ծախսեր
45	հեղինակային հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
46	հեղինակային հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
47	գյուղատնտեսական մեքենաների անիվներ	- Այլ ծախսեր
48	սեղմված բնական գազ	- Այլ ծախսեր
49	հիդրոտեխնիկական կառույցների մաքրման և նորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
50	հեղինակային հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
51	հեղյուս	- Այլ ծախսեր
52	հիդրոտեխնիկական կառույցների մաքրման և նորոգման աշխատանքներ	- Այլ ծախսեր
53	գազասարքավորումների վերանորոգում, կարգաբերում, փորձարկում	- Այլ ծախսեր
54	ավտոմեքենաների վերանորոգման ծառայություններ	- Այլ ծախսեր
55	թուջե արտադրանք	- Այլ ծախսեր

Ներկայացված տեղեկատվության արդյունքում փաստվեց, որ գնումների պլանում ներառված գնման առարկաները չեն պլանավորվում «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 8-րդ կետով և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի թիվ 5 հրամանով

սահմանված պահանջներին համապատասխան, համաձայն որոնց Գնումներ կատարելու համար ֆինանսական միջոցներ նախատեսվում են բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ձեռքբերման համար սահմանված համապատասխան հոդվածներով: Արգելվում է ֆինանսական միջոցներ նախատեսել բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման այլ հոդվածներով, եթե այդ միջոցների հաշվին պետք է կատարվեն գնումներ:

Առաջարկվող փոփոխության մի քանի օրինակ ներկայացվում է աղյուսակ 5-ի տեսքով:

աղյուսակ 5

Գնման առարկա	Առկա տնտեսագիտական դասակարգման հոդված	Առաջարկվող տնտեսագիտական դասակարգման հոդված
տնտեսող լամպեր	- Այլ ծախսեր	- Կենցաղային և հանրային սննդի նյութեր
հեղինակային հսկողության ծառայություններ	- Այլ ծախսեր	- Շենքերի և շինությունների կապիտալ վերանորոգում
բենզին, պրեմիում	- Այլ ծախսեր	- Տրանսպորտային նյութեր
սեղանի համակարգիչներ	- Այլ ծախսեր	- Վարչական սարքավորումներ
և այլն...	- Այլ ծախսեր	

Աշխատանքային խմբի կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվեցին Ընկերության կողմից 2022 թվականին կազմակերպված մրցակցային ընթացակարգերի հրավերները, ոչ մրցակցային ընթացակարգերի գնման ձևի ընտրության հիմքերը, ինչպես նաև նշված ընթացակարգերի շրջանակներում կազմված և հրապարակված փաստաթղթերի առկայությունը և համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին (ընտրանքում ներառված ընթացակարգերի ցանկը ներկայացված են աղյուսակ N 2-ով), որի արդյունքում պարզվեց հետևյալը՝

8.2 Բացառությամբ աղյուսակ 6-ի 6-րդ տողում նշված գնման (2022 թ-ի հուլիսի 1-ը ընկած ժամանակահատված)՝ գնման ոչ մրցակցային ընթացակարգերի պայմանագիր կնքելու և կնքված պայմանագրի մասին հայտարարությունները չեն հրապարակվել լիազոր մարմնի պաշտոնական տեղեկագրում: Տվյալ դեպքերում չեն պահպանվել «Գնումների մասին» ՀՀ

օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածներով սահմանված պահանջները, համաձայն որոնց մինչև պայմանագիր կնքելը պատվիրատուն տեղեկագրում հրապարակում է հայտարարություն պայմանագիր կնքելու որոշման մասին ոչ ուշ, քան ընտրված մասնակցի մասին որոշման ընդունմանը հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը իսկ կնքված պայմանագրի մասին հայտարարությունը՝ ոչ ուշ, քան պայմանագիրը կնքվելուն հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը:

աղյուսակ 6

Հ/հ	Ընտրված մասնակից	Պայմանագրի ծածկագիրը	Պայմանագրի կնքման ամսաթիվ	Գնման առարկայի անվանում	Պայմանագրի գումարը առկա
Մեկ անձ					
1	"Մերկադո" ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԱՊՁԲ-22/3	25/06/2022	գրասենյակային կահույք	923000
2	"ԲԻՄ ԻՆՃԵՆԵՐԻՆԳ" ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԾՁԲ-22/1	11/03/2022	Արզնի-Շամիրամ մայր ջրանցքի մաքրման և նորոգման աշխատանքների հեղինակային հսկողության ծառայությունների	118300
3	"ՀՏ-ՊՐՈԵԿՏ" ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԾՁԲ-22/5	11/03/2022	Ստորին Հրազդանի ջրանցքի մաքրման և նորոգման աշխատանքների հեղինակային հսկողության ծառայությունների	155600
4	ՀՏ-ՊՐՈԵԿՏ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԾՁԲ-22/4	27/06/2022	Թալինի ոռոգման համակարգի մաքրման և նորոգման աշխատանքների հեղինակային հսկողության ծառայություններ	68400
5	"Շինմաստեր" ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԾՁԲ-22/3	26/03/2022	Հեղինակային հսկողություն	97000
6	"ՀՏ-ՊՐՈԵԿՏ" ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԾՁԲ-22/2	11/03/2022	Հեղինակային հսկողություն	98500
7	"ՔՈՓԻ ՊՐԻՆՏ" ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ՄԱԱՊՁԲ-22/4	14/06/2022	հաշվառման գրքեր	92424
ԳՀ ընթացակարգեր					
1	ԳՐԻՏԻԳ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/1	16/02/2022	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	420000

2	ԳՐԻՏԻԳ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/2	16/02/2022	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	450000
3	ՀՏ-ՊՐՈՒԵԿՏ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/3	23/02/2022	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	449000
4	ԱՁ Վահրամ Կնյազյան	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/4	03/06/2022	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	342000
5	ՌԻՋԻԴ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/5	21/02/2022	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	555000
6	ՌԻՋԻԴ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/22	10/10/2022	տեխնիկական հսկողության ծառայություններ	1540000
7	Հայիդրոէներգանախագիծ ՓԲԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/13	13/09/2022	Նախագծերի կազմում, ծախսերի գնահատում-Ստորին Հրազդան-1	5976000
8	Հայջրնախագիծ ինստիտուտ ՓԲԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/14	03/08/2022	Նախագծերի կազմում, ծախսերի գնահատում-Ստորին Հրազդան-2	9840000
9	ԿԱՊԻՏԱԼ ԴԻՋԱՅՆ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/15	13/09/2022	Նախագծերի կազմում, ծախսերի գնահատում-Արզնի-Շամիրամ-1	7880000
10	ԲԻՄ ԻՆՃԵՆԵՐԻՆԳ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԳՀԾՁԲ-22/27/1	16/12/2022	Նախագծերի կազմում, ծախսերի գնահատում	1890000
ԷԱՃ ընթացակարգեր					
1	Արպանիվ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/18	12/08/2022	ավտոմեքենաների անիվներ	119600
2	Արպանիվ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/5	29/04/2022	ավտոմեքենաների անիվներ	1447999.2
3	Թրեյդ Էնդ Արթ ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/14	03/08/2022	համակարգչային տեխնիկա	148497
4	Մեգնա ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/10	28/09/2022	բարձր անցողունակությամբ ավտոմեքենաներ	61200000
5	«ՄԱՔՍ ՕԻԼ» ՍՊԸ	ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/9	19/05/2022	դիզելային վառելիք	7891200

8.3 Աշխատանքային խմբի կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվեցին աղյուսակ 6-ով ներկայացված՝ Ընկերության կողմից հայտարարված տեխնիկական հսկողության և նախագծերի կազմման ու ծախսերի գնահատման ծառայությունների գնման ընթացակարգի հրավերները, ինչպես նաև ընթացակարգերի շրջանակներում կազմված և

հրապարակված փաստաթղթերի առկայությունը և համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին, որի արդյունքներով պարզվեց հետևյալը՝

- Հրավերների 1-ին՝ գնման առարկայի բնութագիրը մասերում նշված է, որ Ծառայության տեխնիկական բնութագրերը, ինչպես նաև մասնագիրը, տեխնիկական տվյալները **և այլ ոչ գնային պայմանների ամբողջական և համարժեք նկարագրությունը կազմում են կնքվելիք պայմանագրի անբաժանելի մասը, որի նախագիծը ներկայացված է սույն հրավերի N 3 հավելվածում**: Հրավերների հետագա ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ հրավերներով չեն սահմանվել **ոչ գնային պայմաններ** և գնահատումը իրականացվել է **Պիտանելիության և ֆինանսական չափորոշիչների հիման վրա**: Հաշվի առնելով ՀՀ կառավարության 526-Ն որոշման 23-րդ կետի 6-րդ մասը, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ նշված ծառայությունների արդյունքում ստեղծվում են ֆիզիկական սուբստանցիայից զուրկ ակտիվներ և նշված ծառայությունները հանդիսանում են խորհրդակական, ուստի առաջարկվում է այսուհետ նմանատիպ ծառայությունների գնումը իրականացնել առաջնորդվելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածով սահմանված կարգով համաձայն որի ընտրված խորհրդատուն որոշվում է ներկայացված հայտերից՝ հրավերով նախատեսված՝ **ոչ գնային պայմաններով առավել բարձր գնահատված կամ ոչ գնային նվազագույն պայմաններին համապատասխանող գնահատված** և ամենացածր գին առաջարկած կամ առավելագույն՝ ֆիքսված գնի սահմաններում **ոչ գնային պայմաններով առավել բարձր գնահատված առաջարկի ընտրության մեթոդով**: Ընտրված խորհրդատուն կարող է որոշվել նաև այն խորհրդատուին ընտրելու մեթոդով, որի առաջարկած գնին և աշխատանքային փորձին, աշխատակազմին, ծառայության մատուցման առաջարկվող կարգին կամ հրավերով սահմանված ոչ գնային այլ պայմանին (պայմաններին) հրավերով սահմանված կարգով տրված գործակիցների հանրագումարը ամենաբարձրն է: Միևնույն ժամանակ նշված ծառայությունների գնման ձևը ընտրելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված պահանջներին համապատասխան, համաձայն որի Խորհրդատվական ծառայությունների ձեռքբերումն իրականացվում է բաց կամ փակ

նպատակային մրցույթի ընթացակարգով՝ սույն օրենքով նախատեսված կարգով, եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

* պարզաբանումը ընդունելի չէ, քանի որ տեխնիկական հսկողության և նախագծերի կազմման ու ծախսերի գնահատման ծառայությունները ձեռք են բերվում «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածով սահմանված կարգով համաձայն որի ընտրված խորհրդարանն որոշվում է ներկայացված հայտերից՝ հրավերով նախատեսված՝ **ոչ գնային պայմաններով առավել բարձր գնահատված կամ ոչ գնային նվազագույն պայմաններին համապատասխանող գնահատված և ամենացածր գին առաջարկած կամ առավելագույն՝ ֆիքսված գնի սահմաններում ոչ գնային պայմաններով առավել բարձր գնահատված առաջարկի ընտրության մեթոդով**: Ընտրված խորհրդարանն կարող է որոշվել նաև այն խորհրդարանին ընտրելու մեթոդով, որի առաջարկած գնին և աշխատանքային փորձին, աշխատակազմին, ծառայության մատուցման առաջարկվող կարգին կամ հրավերով սահմանված ոչ գնային պայմանին (պայմաններին) հրավերով սահմանված կարգով տրված գործակիցների հանրագումարը ամենաբարձրն է: Խորհրդարանի ընտրության կարգը, այդ թվում՝ սույն հոդվածով նախատեսված՝ խորհրդարանի ընտրության մեթոդի կիրառման պայմանները սահմանվում են հրավերով: Այլ կերպ ասած հանձնաժողովը հրավերով չի սահմանել **ոչ գնային պայմանների գնահատման մեթոդաբանություն (գործակիցների հանրագումար, ոչ գնային նվազագույն պայմաններին համապատասխանող կշիռ, առավելագույն՝ ֆիքսված գնի սահմաններում ոչ գնային պայմաններով առավել բարձր գնահատված առաջարկի ընտրության մեթոդ և այլն)**: Առարկությունից ենթադրելի է, որ աուդիտի ենթարկվող միավորը բարձրացրել է նորմատիվ իրավական ակտերի միատեսակ կիրառման հարցի բարձրացման խնդիր, որի միանշանակ կիրառման որոշման ընդունումը չի գտնվում աուդիտի տիրույթում:

8.4 Աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրվեցին և գնահատվեցին Ընկերության 2022 թվականի կարիքների համար ձեռք բերված անվադողերի գնման ընթացակարգերի հրավերների տեխնիկական բնութագրերի համապատասխանությունը գնումների օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներին, որի արդյունքներով առաջարկվում է հետագայում տեխնիկական բնութագրերում իրականացնել որոշակի փոփոխություններ, որոնք օրինակի ձևով ներկայացվում են կից աղյուսակ 7-ով:

աղյուսակ 7

Ընթացակարգի ծածկագիրը	Հրավերով սահմանված տեխնիկական բնութագիրը	Առաջարկվող տեխնիկական բնութագրի օրինակելի ձև *
<p style="text-align: center;">ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/18</p>	<p>Անվադող JCB 3 CX էքսկավատորի համար - 12.5/80-18, շերտայնության նորման՝ ոչ պակաս 12: Արտադրության տարեթիվը՝ 2021-22 թ.թ: Անվադողի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ԳՈՍՏ 7463-2003 պահանջներին:</p>	<p style="text-align: center;"><i>Անվադող 205/75 R15 մարդափար ավրոմեքենաների համար, ամառային, առանց օդախցիկի, գույնը՝ սև: Անվադողի վրա պետք է միջազգային նորմերին համապատասխան դաջված լինի արտադրող երկիրը և արտադրողը, սահմանելի արագության ինդեքսը՝ ոչ պակաս V(240), բեռնվածության ինդեքսը՝ 91(615կգ), անվադողի արտադրության տարեթիվը ոչ շուրջ 202---թ.: Զօգտագործված: Տեխնիկական պահանջները, անվտանգությունը, մակնշումը և փաթեթավորումը՝ ՀՀ կառավարության 2004թ. նոյեմբերի 11-ի N 1558-Ն որոշմամբ հաստատված «Օդաճնշական դողերի տեխնիկական կանոնակարգի»: Նշված բոլոր բնութագրերը անվադողի վրա պետք է միջազգային նորմերին համապատասխան դաջված լինի: Փոխադրումը մատակարարի կողմից</i></p>
	<p>Անվադող JCB 3 CX էքսկավատորի համար - 16.9-28, շերտայնության նորման՝ ոչ պակաս 12: Արտադրության տարեթիվը՝ 2021-22 թ.թ: Անվադողի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ԳՈՍՏ 7463-2003 պահանջներին:</p>	
	<p>Անվադողեր անօդախուց, համասեզոնային, մարդատար ավտոմեքենայի համար: Չափերը՝ 185/70R13: Արտադրության տարեթիվը՝ 2021-22 թ.թ: Անվադողի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ՀՍ 183-99 պահանջներին:</p>	
<p style="text-align: center;">ՀՀՏԿԵՆՋԿ-Ջ-ԷԱՃԱՊՁԲ-22/5</p>	<p>Անվադողեր անօդախուց, ձմեռային, արտաճանապարհային, մարդատար ավտոմեքենայի համար: Չափերը՝ 205/70R16: Արտադրության տարեթիվը՝ 2021-22 թ.թ: Անվադողի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ՀՍ 183-99 պահանջներին</p>	
	<p>Անվադողեր անօդախուց, համասեզոնային, մարդատար ավտոմեքենայի համար: Չափերը՝ 205/70R15: Արտադրության տարեթիվը՝ 2021-22 թ.թ: Անվադողի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ՀՍ 183-99 պահանջներին:</p>	
	<p>Անվադողեր անօդախուց, համասեզոնային, մարդատար ավտոմեքենայի համար: Չափերը՝ 185/70R13: Արտադրության տարեթիվը՝ 2021-22 թ.թ: Անվադողի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ՀՍ 183-99 պահանջներին:</p>	

*** Աղյուսակ 7-ով ներկայացված օրինակելի տեխնիկական բնութագրով նշված պարամետրերը փոխային չեն բոլոր փնտրիչի և չափերի անվադողերի համար, ներկայացվում են օրինակի ձևով և ենթակա են փոփոխման՝ ըստ անվադողի սեզոնայնության չափերի և այլ պարամետրերի:**

Տվյալ դեպքերում նշված փոփոխության առաջարկը միտված է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածով սահմանված պահանջները առավել լիարժեք ապահովելու համար, համաձայն որոնց գնման առարկայի բնութագրերը պետք է ամբողջությամբ և հստակ նկարագրեն ձեռք բերվող ապրանքի, աշխատանքի կամ ծառայության հատկանիշները, դրանց ձեռքբերման պայմանները՝ բացառելով տարակերպ մեկնաբանությունը, որոնք ելնելով գնման առարկայի առանձնահատկությունից հնարավորինս ներառում են ձեռք բերվող ապրանքի, աշխատանքի կամ ծառայության որակին, ստանդարտին, անվտանգությանը, պայմանական նշաններին, տերմինաբանությանը, փաթեթավորմանը, բեռնաթափմանը, չափին, ինչպես նաև գնման առարկայի այլ հատկանիշներին վերաբերող պայմանների հստակ

նկարագրությունը՝ հիմնված միջազգային ստանդարտների և ՀՀ գործող նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի, ստանդարտների, իսկ դրանց բացակայության դեպքում՝ ժամանակավոր տեխնիկական պայմանների վրա:

8.5 Աղյուսակ N 2-ով ներկայացրած գնման մրցակցային ընթացակարգերի շրջանակներում կազմված և Լիազոր մարմնի պաշտոնական տեղեկագրում հրապարակված փաստաթղթերի առկայության և համապատասխանության ուսումնասիրության արդյունքներով պարզվեց, որ հիմնականում առկա տեղեկատվությունն և անհրաժեշտ փաստաթղթերը կազմվել և հրապարակվել են Լիազոր մարմնի պաշտոնական տեղեկագրում:

8.6 Ընկերության 2022 թվականների կարիքների համար կնքված պայմանագրի կատարողականների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվեց, որ մրցակցային ընթացակարգերի արդյունքում կնքված պայմանագրի կատարողականները, որպես կանոն բեռնված չեն էլեկտրոնային գնումների armeps համակարգի, այսինքն՝ գնումների պատասխանատու ստորաբաժանումների կողմից նշված կատարողականները չեն ստորագրվել էլեկտրոնային գնումների armeps համակարգի միջոցով: Սույնով կարելի է փաստել, որ չի պահպանվում ՀՀ կառավարության 526-Ն որոշման 110-րդ կետով սահմանված պահանջը, համաձայն որի, էլեկտրոնային եղանակով իրականացվող գնումների դեպքում պայմանագրի կատարման արդյունքի ընդունման հետ կապված սույն բաժնով սահմանված գործողություններն իրականացվում են էլեկտրոնային գնումների համակարգի միջոցով: Միևնույն ժամանակ հարկ ենք համարում նշել, որ Ընկերության կողմից որոշ պայմանագրերի դեպքում սխալ են լրացվում գնումների armeps համակարգում առկա պայմանագրի ծածկագիրը դաշտերը:

8.7 * *Հանվել է հաշվետվությունից:*

4. ԱՄՓՈՓԱԳԻՐ

Աուդիտորական խմբի կողմից ուսումնասիրվել է Ընկերության 2022 թվականի ֆինանսատնտեսական գործունեությունը, որի արդյունքում գնահատվել է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների արժանահավատությունը, իրականացվել է ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն, հաշվետվություններում և այլ ֆինանսական փաստաթղթերում բովանդակող տեղեկությունների ստուգում, կառավարման մարմինների որոշումների, հաշվապահական հաշվառման վարման, ֆինանսական և այլ հաշվետվության համապատասխանության ստուգում գործող օրենքներին և այլ իրավական ակտերին.

Կազմակերպությունում իրականացված հսկողական համակարգի և ըստ էության թեստերի ընթացքում դիտարկվեցին և ստուգվեցին Կազմակերպության կողմից իրականացված հիմնական գործընթացներն ու գործառույթները, դրանք հիմնավորող փաստաթղթերը:

1. Աուդիտորական խմբի կողմից արձանագրված անհամապատասխանությունների և ֆինանսատնտեսական գործունեության գնահատման արդյունքում առաջարկում ենք բացահայտված թերությունների վերաբերյալ կատարած դիտարկումներն ընդունել ի գիտություն՝ գործառույթների իրականացման պատասխանատուների կողմից տվյալ գործառույթների մասով հետագա իրենց պարտականություններն իրականացնելիս՝ առաջնորդվելով խնդիրների գերակայությունների սահմանմամբ, աստիճանակարգված մոտեցմամբ, իսկ առանձին բացահայտումների հետ կապված դիտարկումներն առանձին դարձնել քննարկման առարկա՝ խնդիրները դիտարկելով տնտեսելու, արդյունավետության և օգտավետության տեսանկյունից, որը Ընկերության գործունեության կառավարման գործընթացին կհաղորդի նոր արժեք ստեղծելու կարողություն (բարելավման առաջարկներն

առավել մանրամասն ներկայացված է 5-րդ բաժնով սահմանված գործողությունների ծրագրով):

2. Սույն հաշվետվությամբ ներկայացված արդյունքներով առաջարկվում է Նախարարին՝ ղեկավարվելով ֆինանսների նախարարի 2012 թվականի փետրվարի 17-ի N 143-Ն հրամանով հաստատված կարգի 314-րդ կետի պահանջներով՝ հաստատել գործողությունների ծրագիրը, որով նկարագրված է հիմնական առաջարկությունները, որոնց կատարումը կնպաստի Ընկերության գործունեության բարելավմանը և հավելյալ արժեքի ստեղծմանը:

3. Խմբագրել և լրամշակել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հիմք ընդունելով Ընկերության հիմնական միջոցների հաշվառման յուրահատկությունները:

4. Ստեղծել Ընկերության պահուստային հիմնադրամ:

5. Հաշվի առնելով, որ Ընկերության կողմից որոշ հիմնական միջոցների միավորներ (ջրանցքներ, ջրամբարներ, պոմպակայաններ և այլն), որպես ամբողջական առանձին հիմնական միջոցների միավորներ՝

- չեն ճանաչվել,
- չեն որոշվել դրանց հաշվեկշռային արժեքները և
- չեն ճանաչվել դրանց հետ կապված մաշվածության գումարները և արժեզրկումից

կորուստները, ուստի առաջարկվում է ճանաչել և հաշվառել որպես ամբողջական առանձին հիմնական միջոցներ:

6. Ջրային ռեսուրսների (ազգային ջրային պաշար) կառավարման և պահպանության առանցքային հիմնախնդիրների լուծման հրամայականը պահանջում է ջրային համակարգի հանգույցների մաքրման աշխատանքների արդյունավետ իրականացում, այդ նպատակով առաջարկվում է դասակարգել ջրային ռեսուրսների պահպանությանը սպառնացող առկա մարտահրավերները՝

- կենցաղային հոսքաջրերը,
- արդյունաբերական հոսքաջրերը,

- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները,
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը,
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը,
- թափոնները:

և բացահայտել այդ աշխատանքները կազմակերպելու և վերահսկելու համար անհրաժեշտ աշխատանքային ռեսուրսների քանակը: Այս աշխատանքների իրականացման նպատակով քաղաքացիաիրավական պայմանագրերի արդյունավետությունը ցածր է, քանի որ քաղաքացիաիրավական պայմանագրի դեպքում Ընկերությունը (Պատվիրատուն) իրավունք չունի միջամտելու աշխատանքների կատարմանը:

7. Առաջարկվում է հիմք ընդունելով դեբիտորական պարտքերի կետանցի կոնկրետ օրը, դասակարգել (ոչ ստանդարտ, կասկածելի, վտանգավոր, անհուսալի) յուրաքանչյուր գործարքի գծով առաջացած դեբիտորական պարտքը:

Ձևավորել յուրաքանչյուր դեբիտորական պարտքի համար դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ և յուրաքանչյուր պարտքի մարմանը զուգընթաց ճշգրտել պահուստի ընդհանուր մեծության մնացորդը:

8. Ընկերության աշխատակիցների վարձատրության կառուցվածքում ներառել միայն օրենսդրությամբ սահմանված և նախատեսված հավելումներ (բարձրլեռնային բնակավայրերում կատարվող աշխատանքների համար նախատեսված վճարներ և այլն):

9. Աշխատակիցների և քաղաքացիների հետ պայմանագրերը կնքել հիմք ընդունելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով և աշխատանքի իրավունքի նորմեր պարունակող այլ նորմատիվ իրավական ակտերով և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված նորմերը:

10. ԶՕԸ-երի հետ պայմանագրեր կնքելիս պահպանել ՀՀ կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 2121-Ն որոշմամբ նախատեսված բոլոր անհրաժեշտ ընթացակարգերը:

11. Ընկերության տրամադրված սուբսիդիայի շրջանակում գումարների օգտագործել հիմք ընդունելով 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի N 1937-Ն որոշմամբ սահմանված դրույթները:

12. Ընկերության ֆինանսական վիճակի արժանահավատությունն ապահովելու նպատակով սահմանել ընթացակարգեր և հաշվառել որոշ ակտիվների («Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ») արժեզրկման գործընթացներ:

13. Ընկերության կարիքների համար անհրաժեշտ ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների՝ ձեռքբերման ընթացքում խստիվ պահպանել գնման ընթացակարգերի հաջորդականությունն ու ամբողջականությունը:

14. Ընկերությանը սուբսիդիայի տրամադրումը կազմակերպել և իրականացնել ըստ սուբսիդիայի նկարագրության և բյուջեով սահմանված տվյալ միջոցառման նպատակի:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն եզրակացությունը կազմելիս հիմք է ընդունվել Ընկերության կողմից ներկայացված ֆինանսական և այլ տեղեկատվությունը և տեղեկանքները, հաշվի է առնվել վերը նշված փաստաթղթերում ներկայացված ցուցանիշների (ծախսային հոդվածների և եկամուտների) էական լինելու հանգամանքը: Աուդիտորների կողմից իրականացվել է Ընկերության 2022 թվականի գործունեության տարեկան հաշվետվությունների և հաշվեկշռի ուսումնասիրություններ:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ներքին աուդիտը իրականացրել է ուսումնասիրություններ Ընկերության կողմից տրամադրված տեղեկատվության հիման վրա, և Ընկերությունը հավաստում է, որ տրամադրված տեղեկատվությունը արժանահավատ է և չի պարունակում կեղծ տվյալներ, ուստի Ներքին աուդիտի խումբը գտնում է, որ բացառությամբ վերոնշյալ դիտարկումների, Ընկերության 2022 թվականի ֆինանսական հաշվետվություններում և այլ ֆինանսական փաստաթղթերում բովանդակող տեղեկությունները **հավաստի են**:

Ընկերության 2022 թվականի ֆինանսատնտեսական գործունեությունը ուսումնասիրելիս, բացառությամբ ներկայացված դիտարկումների, **կարող ենք հավաստել**, որ Ընկերության 2022 թվականի ֆինանսական հաշվետվությունները արժանահավատ են և կազմվել են ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների կիրառելի հիմունքներին, հարկային և այլ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան:

Ընկերության ներքին աուդիտի իրականացման ընթացքում ներքին հսկողական գործընթացների արդյունավետությունը գնահատելիս, էական առումներով **կարող ենք հավաստել**, որ աուդիտի ենթարկված միավորի ղեկավարի կողմից իր պարտականությունները կատարված են պատշաճ և ժամանակին, ներքին հսկողության գործընթացները, ռիսկերի կառավարման գործընթացները գործել են արդյունավետ և հուսալի:

5.ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Առաջարկություն	Կարևորության աստիճանը	Հղում հաշվետվությանը	Գործողության իրականացման համար պահանջարկներ (ներ)	Կատարման վերջնաժամ-կետ
Խմբագրել և լրամշակել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը	Հիմնական	3-րդ բաժին	Տնօրեն	Սույն ծրագիրը հաստատվելուց հետո 2 ամսվա ընթացքում
Ստեղծել պահուստային հիմնադրամ՝ պահպանելով օրենքի և կանոնադրությամբ ամրագրված պահանջները	Միջին	3-րդ բաժին	Տնօրեն,	Սույն ծրագիրը հաստատվելուց հետո 2 ամսվա ընթացքում

<p>Ընկերության որոշ հիմնական միջոցների միավորներ (ջրանցքներ, ջրամբարներ, պոմպակայաններ և այլն), հաշվառել որպես ամբողջական, առանձին հիմնական միջոցների միավորներ</p>	<p>Միջին</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Ջրային հանգույցների մաքրման աշխատանքների իրականացման նպատակով նախաձեռնել և ներգրավել առավել արդյունավետ միջոցներ</p>	<p>Ցածր</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Ընկերությունը բավարար դրամական միջոցներով ապահովելու նպատակով իրականացնել դեբիտորական պարտքերի հաշվառման առավել իրարեսական եղանակներ</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Աշխատակիցների վարձատրության կառուցվածքում ներառել միայն օրենսդրությամբ սահմանված և նախատեսված լրավճարները կան քննարկել ՀՀ կառավարության որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու հարցը</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Աշխատակիցների և քաղաքացիների հետ պայմանագրերը կնքել հիմք ընդունելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով և աշխատանքի իրավունքի նորմեր պարունակող այլ նորմատիվ իրավական ակտերով և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված նորմերը</p>	<p>Միջին</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>ՋՕԸ-երի հետ պայմանագրեր կնքելիս պահպանել ՀՀ կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 2121-Ն որոշմամբ նախատեսված բոլոր անհրաժեշտ ընթացակարգերը</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Նախաձեռնել Ընկերության որոշ ակտիվների համար արժեզրկման գործընթացներ</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>

<p>Քայլեր ձեռնարկել ինքնարժեքի մեջ ներառվող և չներառվող ծախսումները փարանջարելու և դրանք ճշգրիտ կերպով ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու համար</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Ընկերությանը սուբսիդիայի փրամադրումը կազմակերպել և իրականացնել ըստ սուբսիդիայի նկարագրության և բյուջեով սահմանված փվյալ միջոցառման նպատակի</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>
<p>Ընկերության կարիքների համար անհրաժեշտ ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների՝ ձեռքբերման ընթացքում խստիվ պահպանել գնման ընթացակարգերի հաջորդականությունն ու ամբողջականությունը</p>	<p>Հիմնական</p>	<p>3-րդ բաժին</p>	<p>Տնօրեն</p>	<p>Հեղադա գործունեության ընթացքում</p>

«Քրոու ընդ Ասատրյան» ՍՊԸ-ի

տնօրեն Ա. Ասատրյան

ՀՀ ՏԿԵՆ «ՋՐԱՌ»

ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ք.Երևան 0010, Վարդանանց փակուղի 8, (6-րդ հարկ), հեռ.՝ 012 74-00-77, էլ. փոստ sevan_hr.axo@mail.ru

«-02-» հունիսի 2023թ.

ք. Երևան

«ՋՐԱՌ» ՓԲԸ-Ի 2022 ԹՎԱԿԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՌԴԻՏԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱՌԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Ջրառ» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն) «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 92-րդ հոդվածի պահանջերի և ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի 07.03.2023 թվականի N 393-Ա հրամանին համապատասխան ենթարկվել է աուդիտորական ուսումնասիրության «Քրոու ընդ Ասատրյան» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության կողմից:

Հայտնում ենք, որ Քրոու ընդ Ասատրյան» ՍՊԸ-ի կողմից տրված աուդիտորական նախնական հաշվետվության մեջ ներառված բազմաթիվ դիտարկումների հետ «Ջրառ» Ընկերությունը համաձայն չէ, ուստի ներկայացնում ենք Ընկերության աուդիտորությունները.

Նախ վերստուգողի կողմից հաշվետվության 7-րդ էջի նրկորդ պարբերությունում նշված այն փաստը, որ առաջադրանքի իրականացման մեկնարկում և ավարտին տեղի է ունեցել հանդիպում աուդիտի ենթարկվող միավորի ղեկավարի հետ, ինչպես նաև անցկացվել են քննարկումներ Ընկերության կողմից իրականացվող գործառնությունների կարգավորմանը վերաբերվող տարբեր հարցերի վերաբերյալ, այստեղում են, որ այն չի համապատասխանում իրականությանը: Ընկերության ղեկավարության հետ ինչպես առաջադրանքի իրականացման մեկնարկում այնպես էլ ավարտին որևէ հանդիպում տեղի չի ունեցել:

Հաշվետվության 9-րդ էջի 2.1 կետով վերստուգողը արձանագրել է, որ 2022 թ. հաշվետու ժամանակահատվածում Ընկերությունը իրականացրել է կանոնադրությամբ սահմանված իր հիմնական գործառնությունները, որի պայմաններում կատարման արդյունավետությունը աուդիտորական խմբի կողմից գնահատվել է բավարար, մինչդեռ եզրակցության 41-րդ էջում աուդիտորական կազմակերպության կողմից տրվել են իրարամեծ դիրքորոշումներ:

Նույն էջի 3.1 կետում վերստուգողը արձանագրել է, որ Ընկերության կողմից ներկայացված հաշվետվությունների փայտի խմբի ամբողջական չէ: Ծանոթական հաշվետվությունների փայտի խմբի բացակայում են՝

- Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը
- Դրամական հոսքի մասին հաշվետվությունը
- Ծանոթագրություններ, որոնք բաղկացած են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ տեղեկատվությունից և այլ բացատրական տեղեկատվությունից:

Հարկ են համարում նշել, որ Ընկերությունում աուդիտ իրականացնող Ընկերության աշխատակիցն վերջին անգամ «Ջրառ» Ընկերություն եկել է մինչև սույն թվականի ապրիլի 20-ը, իսկ ՀՀ Հարկային օրենսգրքի մասին ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն հաշվետու տարին կամ հարկային տարին որևէ աարվա հունվարի 1-ից մինչև տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ ժամանակահատվածն է:

Իսկ նույն օրենսգրքի համաձայն մինչև յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող հարկային տարվա ապրիլի 20-ը ներառյալ ներկայացնում են հաշվետվություններ, որին աուդիտ իրականացնող ընկերության աշխատակիցը չի սպասել և աուդիտորական

կազմակերպության մեջ նշվել է, որ ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթը ամբողջական չէ, այնինչ այն ոչ միայն ամբողջական է այլ նաև օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և ժամկետներում հաշվետվության տեսքով ներկայացվել է համապատասխան մարմիններին(փաթեթի պաճենը կցվում է):

Անդրադառնալով եզրակացության 13-րդ էջի առաջին պարբերության, ըստ որի Ընկերության երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ հաշվեմնացորդը(125,0000 հազ դրամ) ուսումնասիրելու և վերլուծելու առումով բավարար հիմնավորումներ չեն տրամադրվել (օրինակ փոխառության պայմանագիր, մարման ժամանակացույցեր և այլն) ուստի դժվար է տարանջատել փոխառությունը ըստ ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորության դասակարգելու համգամանքը, հայտնում եմ որ 2022 թվականի նոյեմբերի 7-ից առ այսօր Պետական վերահսկողական ծառայությունը «Ջրառ» Ընկերություն իրականացում է ուսումնասիրություն 2019-2022 թթ և բոլոր փաստաթղթերը գտնվում են իրենց մոտ:(**փոխառության պայմանագրի և մարման ժամանակացույցերի պատճենները կներկայացվեն լրացուցիչ հանդիպման ընթացքում**):

Հաշվետվության 15-րդ էջի առաջին պարբերության մեջ նշված է, որ ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ հաշվապահական հաշվառման հաշիվների շրջանառության տեղեկագրում գեներացվել է 1 302 733 795 ՀՀ դրամ գումար իրացման ծախսեր: Մինչդեռ «Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ արդյունքի մասին հաշվետվության» մեջ իրացման ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվություն առկա չէ:

Հայտնում եմ, որ վերը նշված 1 302 733 795 ՀՀ դրամ գումար իրացման ծախսերը ներառված են «Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության» 020 տողում աֆտոմատ կերպով ծրագրի կողմից : (**աես կից փաստաթղթեր**):

Ինչ վերաբերվում է հաշվետվության 18-րդ էջի վերջին պարբերությունում արտահայտած այն մտքին, որ չեն կազմվել ՋՕԸ-ի նախորդ տարիներից գոյացած պարտքերի մարման ժամանակացույց՝ «Ջրառ» Ընկերության կողմից ընդունելի երաշխիքի առկայության հանգամանքով պայմանավորված հայտնում եմ, որ կնքվել են և կից ներկայացնում եմ **վերջին երկու տարիներից կամայական սկզբունքով ընտրված տարբեր ՋՕԸ-րի մարման ժամանակացույցեր**:

Անդրադառնալով «Ջրառ» Ընկերության կողմից նախկին գլխավոր հաշվապահ Ա. Սողոյանի կողմից կատարված արարքի հետևանքով նախաքննության (աուդիտորի կողմից նշվել է դատական գործընթաց). (էջ՝ 20) սակայն հարկ է նշել, որ վերը նշված գործը դեռ նախաքննության փուլում է, և մինչ դատական գործընթացին հասնելը անհրաժեշտ է, որ գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվի դատարան: Իսկ ինչ վերաբերվում է այն հանգամանքին, որ Ընկերության ղեկավարության կողմից գնահատումներ չեն կատարվել, հարկ եմ համառում նշել, որ ՊՎԾ ուսումնասիրող խմբի կողմից 254 մլն ՀՀ դրամ գումարը գլխավոր հաշվապահի կողմից յուրացնելու հանգամանքը բացահայտելուց հետո, հանցագործության մասին հաղորդում, ինչպես նաև լիազորությունները կասեցնելու վերաբերյալ միջնորդություն ՀՀ Գլխավոր դատախազություն և ՀՀ քննչական կոմիտե ներկայացվել է Ընկերության տնօրեն Ա.Աբգարյանի կողմից (**փաստաթղթերը կից ներկայացվում են**):

Հաշվետվությունում նշվել է, որ ՀՀ Կառավարության 2010 թվականի N 1698-Ն որոշումը կիրառելի չէ Ընկերությունում, քանի որ նման հաստիքներ ներառված չեն Ընկերության հաստիքացուցակում, երբեք եմ համարում նշել, որ օրինակ Ընկերության «Էլեկտրագողող-եռակցող»-ի հաստիքը ներառված է վերը նշված որոշման 6-րդ քիմիական արտադրություն բաժնում՝ թիվ 102 տողում որպես «Էլեկտրատեղակցող», սակայն գործառույթը նույնն է, կամ 108 տողում նշված «ֆակասագործ-վերանորոգողներ»-ի հաստիքը, որը Ընկերության հաստիքացուցակում նշված է որպես «փականագործ» կամ «Կռունկավար-փականագործ», ինչը իրենից ներկայացնում է նույն աշխատանքը, կամ որոշման 8-րդ քաղաքաշինություն բաժնում նշված «Ավտոկռունկավար»-ը, որը Ընկերության հաստիքացուցակում նշված հաստիքի հետ նույնանուն է, և այլն:

Արձանագրության 25-րդ էջի 7.2 կետում արձանագրված է, որ Ընկերության՝ ք.Երևան Արմենակյան 125 հասցեում գտնվող շենք-շինությունների վարձակալության պայմանագրերից ծագող գույքի օգտագործման իրավունքը պետական գրանցում չի ստացել, որի պայմաններում սակահոված չէ քաղաքացիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի պահանջը, հայտնում եմ որ

Երևան Արմենակյան 125 հասցեում գտնվող շենք-շինությունների վերաբերյալ վարձակալության պայմանագրեր առկա չեն, այլ առկա է մեկ պայմանագիր կնքված 20.09.1996թ «Ջրային հիմնահարցերի և հիդրոտեխնիկայի ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի հետ, ինչը պետական գրանցում է ստացել հենց 22 09. 1998թ-ին (**կից ներկայացվում են**):

Ուսումնասիրության 8.1 կետում «Ջրատ» ՓԲԸ 2022թ. գնումների պլանում ներառված առարկաների տնտեսագիտական դասակարգումը կատարվել է հինք ընդունելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության ֆինանսավորումը իրականացվում է «այլ միջոցների հաշվին», ինչի արդյունքում որպես տնտեսագիտական դասակարգման հողված ընտրվել է «այլ ծախսեր» ընդհանրական դասակարգիչը: Բացի այդ հարկ է նշել որ կան կողեր որոնք armeps.am չի ընդունում օրինակ «գնվիկավոր առանձքակայներ»-ի համար նախատեսված կողը՝ 8482. «Աձխային էլեկտրոններ» և կան կողեր, որոնք բացակայում են ՀՀ Ֆինանսների Նախարարության կողմից հրապարակված Գնումների միասնական անվանացանկից, օրինակ «տանիքի վերանորոգում», «փոխակերպիչների վերանորոգում»:

Առաջարկվող կոդորությունը Ընկերությունը կընդունի ի գիտություն այսուհետ իրականացվող գնումներն իրականացնելիս:

Անդրադառնալով 8.2 կետին՝ հարկ է նշել, որ աղյուսակ 6-ում ներառված, բացառությամբ մեկ անձից ձեռքբերման՝ թվով 7 ընթացակարգերի, բոլոր ընթացակարգերի պայմանագիր կնքելու և կնքված պայմանագրի մասին հայտարարությունները հրապարակվել են լիազոր մարմնի պաշտոնական տեղեկագրում, **կից ներկայացնում ենք տեղեկագրից ներքևում վաճառված ծանուցումները:**

Ինչ վերաբերվում է ուսումնասիրության 8.3 կետով հրավերներով ոչ գնային պայմանների ստեղծման վերաբերյալ, տեղեկացնում ենք, որ հրավերների ՄԱՍ 1-ի 1-ին կետի 1.1 ենթակետով նշված դրույթները (...) տեխնիկական տվյալները և այլ ոչ գնային պայմանների ամբողջական և համաբնօրինակ նկարագրությունը կազմում են կնքվելիք պայմանագրի անբաժանելի մասը, որի նախագիծը ներկայացված է սույն հրավերի N 6 նավելվածում), ներկայացված են հրավերի N 6 հավելվածի (Պետական գնման պայմանագիր) Հավելված N 1-ում այն է ՏՅԵՄՆԻԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻ - ԳՆՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ, ինչն էլ, ըստ էության, հանդիսանում է ոչ գնային պայման և գնահատումն իրականացվել է **ինչպես պիտանելիության և ֆինանսական չափորոշիչների, այնպես էլ ոչ գնային պայմանների** հիման վրա:

Անդրադառնալով Ընկերության կողմից հայտարարված տեխնիկական հսկողության և նախագծերի կազմման ու ծախսերի գնահատման ծառայությունների ձեռքբերման ընթացակարգերի ընտրված ձևին() հայտնում ենք, որ ընթացակարգն իրականացվել է հիմք ընդունելով ՀՀ Ֆինանսների Նախարարության կողմից հրապարակված Գնումների միասնական անվանացանկի (ԳՄԱ) կողերը, որտեղ բացակայում է տեխնիկական հսկողության և նախագծերի կազմման ու ծախսերի գնահատման ծառայությունները որպես խորհրդատվություն իրականացնելու համապատասխան կող, առկա է միայն «տեխնիկական հսկողության ծառայություններ (71351540)» և «նախագծերի պատրաստում, ծախսերի գնահատում (71241200)» կողերը:

Ուսումնասիրության 8.4 կետում նշված է, որ Ընկերության 2022թ. կարիքների համար ձեռք բերված անվադողի գնման ընթացակարգերի հրավերներում առկա տեխնիկական բնութագրություն նշված է, որ մատակարարվող անվադողերի նշադրումը, մակնշումը և տեխնիկական առանձնահատկությունները պետք է համապատասխանեն ՀՀ Էլեկտրոնիկային նախարարության «ՄՏԱՆԴԱՐՏԱՑՄԱՆ ԵՎ ՉԱՓԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱՉՂԱՅՐՆ ՄԱՐՄԻՆ» (ՀՄՏ) պահանջներին ուսման պատասխան, նշված է նաև անվադողի չափերը, սեզոնայնությունը, շերտայնության նորման, արտադրության տարեթիվը, անօդախուց լինելու պահանջը: Տեխնիկական բնութագրում նշված չէ, որ ձեռք բերվող ապրանքը կարող է լինել նախնիկում օգտագործված (ՃՄ), ինչը ենթադրում է, որ այն պետք է լինի չօգտագործված, նշված է նաև, որ մատակարարումը պետք է իրականացվի կոնկրետ հասցեով, **այն է Արարատի մարզ, Ջրաշեն համայնք**, ինչը ենթադրում է, որ փոխադրումն իրականացվում է մատակարարի կողմից: Վերը

նշված պահանջները բացառում են տարակերպ մեկնաբանությունը և ապատվում են «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածով սահմանված պահանջները: Այնուամենայնիվ առաջարկությունը կրկնումիի գիտություն:

Աստիճանափրոջան 8.7. կետում նշված Ընկերության 2022թ. գնման ոչ մրցակցային ընթացակարգով գնումներն իրականացնելից ապամանագրի կողմ հանդիսացող ընկերություններից որպես կանոն պահանջվել են սահմանված կարգին համապատասխանող գնառաջարկները, այսինքն պահպանվել է Ռոշման կարգի 71-րդ կետի 3-րդ ենթակետով սահմանված պահանջը, համաձայն որի, եթե գնումն իրականացվում է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ կետերի հիման վրա, ապա գնման գործընթացի սանակիցը պետք է ներկայացնի գնային առաջարկ, Կից ներկայացնում ենք մասնակիցների կողմից ներկայացված գնային առաջարկները:

ՀԱՐՉԱՆՁՈՎ՝

ՀԱՅԳԵՆ «ՋԵՆԻՆ» ՓԲԸ ՑԼՈՐԵՆ՝

Ա.Ա. ԱՅԳԱՐՅԱՆ